Çaydaçıra

AYLIK KÜLTÜR-SANAT VE AKTÜEL DERGİ EKİM 2021

Elazığ'ın ilk radyosunun plakları ve Sanat Okulunun 1958'de kurulan Mehter Takımı çalgılarının akıbeti merak ediliyor.

SALGINDAN SONRA
DİNDİK
GAKGOMUN AYLIK MİZAH GAZETESİ
Tel: 0424 236 12 84 - 0533 565 42 41
SİZ HENÜZ ABONE OLMADINIZ MI?
ABONE OLMAK İSTEYENLER 05335654241 NOLU TELEFONU ARAYABİLİRLER

İÇİNDEKİLER

Heykelleri ile Elazığ'ı süsleyen Elazığ'ın Hocası Nurettin Orhan...

Elazığ'ın tarihini yazan Araştırmacı Folklor Yazarı: İshak Sunguroğlu...

Paylaşılmayan "Sarı Elmas"

"Ahçik" Filmi için geri sayım başladı

Elazığ'ın 1935'li yıllarına renk katan: Halkevi Orkestrası

çaydaçıra

AYLIK KÜLTÜR-SANAT VE AKTÜEL DERGİ
SAYI: 10 EKİM-2021

İMTİYAZ SAHİBİ ve
YAYIN YÖNETMENİ:
YÜCEL ÇAKMAK
cakmakyucel@gmail.com

KATKIDA BULUNANLAR:
İ. EKREM KATI (ELAZIĞ)
MURAT SEVİNÇ (İSTANBUL)
MUHAMMET KURŞUN (ANKARA)
GÖKÇE KARAGÖZ (ABD)
İLHAN KILIÇ (ALMANYA)
LÜTFİ ERGENE (ANKARA)
AHMET BULUT (ELAZIĞ)
BİLAL CİVELEK (İSTANBUL)
M. SAİT KARAÇORLU (İZMİT)

Yücel ÇAKMAK

MERHABA…

Sevgili okuyucular… Bir aylık zaman sürecinden sonra yine sizlerle buluştuk.

Ekim sayımızda geçen sayımızda işlediğimiz **“Müzeler Şehri”** haberine bağlı olarak, bazı kültürel varlıkların akıbetini ne olduğu konusunda yetkililere sorularımız var. 2005 Yılında **Günışığı Gazetesi**’nde yaptığım haberde, Sanat Okulu deposunda **Elazığ’ın ilk radyosunun plaklarını ve malzemelerini bulmuştum**. Ayrıca bazı müzik aletleri de bu depoda mevcuttu. Haberden sonra bu kültürel değeri bulunan bu malzemeleri **Kültür İl Müdürlüğü** yetkililerine iletmiştik. O dönem koruma altına alındığını söylenen bu malzemeler sergilenmemişti. 16 yıl sonra bu malzemelerin akıbetini merak ederek ve de bu malzemelerin bir müzede sergilenmesini umarak bu haberi dergimizde yayınlıyoruz.

9-13 Eylül tarihleri arasında Elazığ’da iki ayrı festival düzenlendi. Festivallerden biri sinema biri de salçalı köfte temalıydı. **Harput Kısa Film Festivali**’nin ilki düzenlenirken, **Salçalı Köfte Ekmek Festivali’**nin ise üçüncüsü düzenlendi. Bu iki renkli festival Elazığ’a hareketlilik kazandırdı.

Bir diğer festivalde **Ankara**’da yapıldı. Ankara’da faaliyet gösteren **Elazığ Kültür Derneği**, **Kahramankazan Belediyesi**’nin ev sahipliğinde **Peynirli Ekmek Festivali** düzenledi. Pandemi dolasıyla sadece Halk Oyunları gösterilerinin yer aldığı etkinliğe Ankara’da yaşayan Elazığlılar ilgi gösterdi.

Elazığ’ın **Nurettin Orhan Hoca**’sı veya meşhur lakabıyla **“Deli Nuro”** hocamızın ölümünün 10. Yıl Dönümünde ve Elazığ’ın değerli kültür adamı **İshak Sunguroğlu**’nun ölümünün 44. Yıl Dönümünde rahmetle anıyoruz. Elazığ’ın bu kıymetli iki isminin hayat hikayelerine yer veriyoruz.

2007 Yılı’nda yayın hayatına kazandırdığım **“AHÇİK”** Romanım beyazperdeye aktarılacak. **Ege Elazığ Dernekler Federasyonu ile Elazığ Kültür ve Tanıtma Vakfı** işbirliğinde hayata geçirilecek proje için, ünlü senarist, yönetmen ve yapımcı **Osman Sınav** ile senaryo sözleşmesi imzalanarak, film için ilk adım atıldı.

Sevenlerinin ve okuyucularının, **"gönül adamı"** olarak tanımladığı, bürokrat ve yazar **Fethi Gemuhluoğlu, vefatının 44'nci yılı**nda yad ediliyor.

Elâzığ'ın **Ağın** ilçesinin **Gemuhu (Demirçarık)** köyünden olan **Fethi Gemuhluoğlu**’nun ailesi İstanbul'a göç etmiştir. Yazar, Ocak 1922'de Mustafa Neşet Efendi ile Fatma Saniye Hanım'ın çocukları olarak Göztepe'de dünyaya geldi. Yazar **Fethi Gemuhluoğlu**’nu sizlere tanıtacağız.

Değerli Büyüğümüz Kültür Adamı **Ahmet Bulut** Elazığ’ı **“Klarnetin Başkenti”** ilan ederek, **Mevlüt Canaydın** ile **Mehmet Şerif Çaça** gibi klarnet üstatlarını rahmetle anıyor.

ÜÇAYAĞIN TÜRKÜSÜ

Güzel yurdum Elâzığım şen ovası,
Gül açınca baharda. Bülbülyuvası,
Köme köme güzel kızlar, seyran eder,
Gönül tahtı, yar cenneti hem burası.

Gezdik, dolaştık, Mezirenin düzlerini.
Hiç unutmam tatlı tatlı sözlerini,
Sarı, mavi, yeşil, penbe, mor fistanlı.
Ben o yarın görmeseydim gözlerini.

Bahçelerde hem oynarız, hem gezeriz,
Hem güleriz, hem eğlenir, gül dereriz.
Şu yollarda, çemenlerde yar izi var.
Adım adım takip eder, hem sezeriz.

Söğütlüğün serin serin gölgesi var,
O gölgede ışıl ışıl sular çağlar.
Sıralanmış köy kızları, üç ayakta...
Gül gül olmuş yanakları, inci parlar.

Körpe kızlar. Gelin kızlar, toplanalım.
Hey Hey diye sımsıkıya sarılalım.
Hora tepip oynayalım akşama dek.
Cennetteki hurilere katılalım.

İshak SUNGUROĞLU

Elazığ'da bağ bozumu...

Elazığ'da 100 yıl önce coşkuyla kutlanan Bağbozumu dönemi geçmişe nazaran sessiz başladı.

ÇAYDAÇIRA/ELAZIĞ

Üzüm yetiştiriciliği ve tadı bakımından Türkiye'nin en önemli illeri arasında yer alan Elazığ'da, bağbozumu dönemi eski tarihlere naziren sessiz başladı.

Türkiye'de üzüm yetiştiriciliğinde sayılı illeri arasında yer alan Elazığ'da yaklaşık 120 bin dönümlük alanda yıllık 200 bin ton civarında rekolte elde ediliyor. Özellikle üzüm bağları ile dikkat çeken ve sofralık üzümün yoğun olarak yetiştirildiği Elazığ'ın Hoşköy köyünde erkenci üzümden sonra eylül ayı itibariyle bağ bozumu başladı.

200 bin ton üzüm üretiliyor

Üzüm yetiştiricilerinden Aytaç Göktan, üzüm hasadına başladıklarını söyledi. Göktan, "Erkenci çeşitlerimiz prima, Elazığ'ın kendine has ternebisi, köhnü ve şu anda Ağın ve Hoşköyü beyazıyla hasadımıza devam ediyoruz. İnşallah kısmet olursa aralık ayının sonuna kadar hasadımız devam edecek. Üzümlerimizi Türkiye'nin dört bir tarafına göndermekteyiz. Alıcılarımız çok memnun. İnşallah bütün çiftçilerimiz emeklerinin karşılıklarını alırlar ve bereketli bir sezon geçiririz. Elazığ geneli 120-130 bin dönüm arazi üzerinde 200 bin tona

yakın üzüm üretimi oluyor, tabi bunun 80 bin ton civarı sofralık üzüm geri kalanı ise sanayi de kullanılıyor. Elazığ üzüm hususunda Türkiye'de belirli bir noktaya gelmiş durumda inşallah artarak da devam edecek. Çiftçilerimizin yüzü gülüyor. Piyasa biraz daha yükselirse çiftçilerimize biraz daha hitap ederse daha da iyi olacağını düşünüyorum" dedi.

"Kuraklık üzümleri etkiledi"

Ürünlerde kuraklığın etkisinin de olduğunu aktaran Göktan, "Elazığ Hoşköyü ve civarı Türkiye'de artık kendisini ispat etmeye başladı. Türkiye'de söz sahibi bir yeriz ve inşallah daha da iyi olacak. Üzüm olarak Türkiye'nin her tarafına hitap ediyoruz. Özellikle geçen seneden itibaren yurt dışına da başladık bu sene de inşallah devam eder. Temennimiz artarak devam etmesi. Son olarak biz devletimizden bu konularda bizlere biraz daha yardımcı olmalarını temenni ediyoruz." diye konuştu.

Elazığ tarihinde Bağbozumu

Eskiden Elazığ'da bağbozumu şenliklerle yapılırmış. Bir hafta süren bağbozumunda gündüz bağlar toplanır (sağılır) akşamları ise gece geç saatlere kadar eğlenirlermiş. Yazdığı kitapta Bağbozumu eğlenceleri hakkında bilgi veren Elazığlı Kültür Araştırmacısı İshak Sunguroğlu, "Bazı çadırlarda Tef, Dabruka, keman, Klarnet seslerine, şarkı ve türkü sesleri de katılır. Bazı çadırların önünde de davul-zurna çalınır... Gençler, bu tempoya ayak uydurarak Halay tutar, oynarlardı. Bu suretle bir Panayır şeklini almış olan bu topluluktaki bütün halk sabahlara kadar güler, söyler, eğlenirlerdi. Bu şekil ve şartlar altında bir hafta kadar eğlendikten, bağlarım sağdıktan ve üzüm mahsullarını kasabaya gönderdikten sonra çadırlar sökülür... Eşyalar toplanır... Kasabaya dönülürdü. Bu şenliklere, Bağ sahipleri konu komşularını da davet ederlerdi. Harputlular bütün işlerinde olduğu gibi bu Bağ sağımı işini de bir eğlence konusu şekline sokmuşlar ve bu suretle İşle-Eğlenceyi birbiriyle te'lif etmişlerdir ki, ma'kul ve aynı zamanda verimli bir buluş ve yerinde bir yaşayış şekli demektir." sözleriyle izah etmiştir.

“Elazığ Radyosu”nun plak arşivi ve Mehter Takımının vurmalı çalgıları nerede?

Arşiv Müzeye Kazandırılsın!

Elazığ’ın ilk radyosunun plakları ve Sanat Okulunun 1958’de kurulan Mehter Takımı çalgılarının akıbeti merak ediliyor.

Yücel Çakmak
*2005 Yılında Elazığ Anadolu Teknik Lise-Teknik Lise ve Endüstri Meslek Lisesi'nin bodrum katındaki deposunda bulunan ve Kültür İl Müdürlüğü'ne teslim edilen, "Elazığ Radyosu"nun plak arşivi ve yine okul tarafından Elazığ'da ilk kez 1958 yılında kurulan Mehter Takımı'nın vurmalı çalgıları

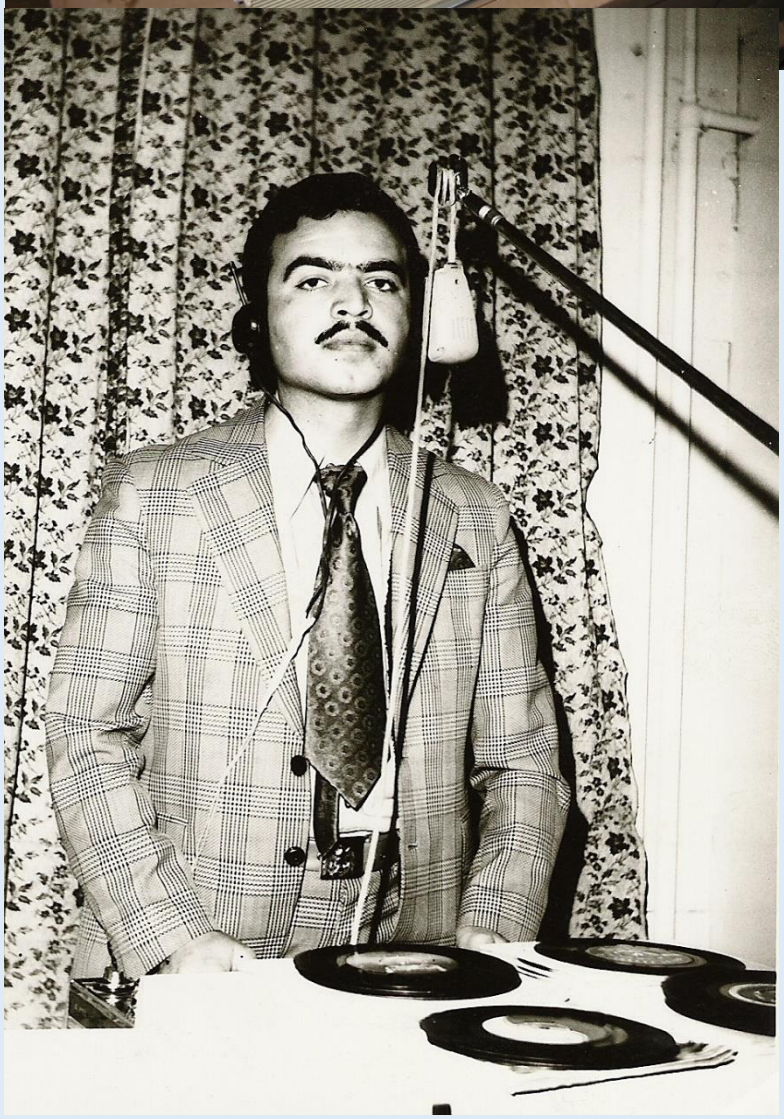
*Günışığı Gazetesi'nin bulup ortaya çıkardığı "Elazığ Radyosu Müzik Arşivi" tozlu depolarda çürümeye terk edilmişti. 1963 yılında kurulan "Elazığ Radyosu"nun müzik arşivinde binlerce plak ve yüzlerce makara teyp ile makara teyp cihazları bulunuyordu. Müzik Arşivi, Elazığ Anadolu Teknik Lise-Teknik Lise ve Endüstri Meslek Lisesi'nin bodrum katındaki deposunda bulunuyordu.

*Plak arşivinin yanı sıra, makara teyp cihazları, bazı müzik aletleri ve yine okul tarafından Elazığ'da ilk kez 1958 yılında kurulan Mehter Takımı'nın vurmalı çalgıları da bulunuyor. Depoda bulunan bazı müzik aletlerinin ise büyük bir ihtimalle 1935 yılında kurulan Halkevi Orkestrasına ait olduğu tahmin ediliyor.

*Elazığ Belediyesi tarafından kurulacak olan şehir müzelerinden birine bu parçalar kazandırılabilir. Tarihi Harput Mahallesinde yer alan ve mülkiyeti Elazığ Belediyesi'ne

devredilen Harput Konağının bir bölümünde Türk musikisinde istisnai bir yere sahip olan Kürsübaşı Musiki Müzesi oluşturulmasına yönelik çalışmalara başlanmıştı.
Müzede, Kürsübaşı dinletilerinin sunulmasının yanı sıra balmumu heykellerle de geleneğe ait görsel zenginlik kazandırılacağı ifade edilmişti. Bu plaklar ve müzik aletleri orada sergilenebilir.

*TRT radyolarının bile net dinlenmediği 1963 yılında Erkek Sanat Enstitüsü'nün bünyesinde Elazığ Folklorunun simgesi olan "Çayda Çıra" sinyali ile "Elazığ Radyosu" eğitim amaçlı yayınına başladı. Okulun Koruma Derneği'nin teşebbüsü ile faaliyete giren radyo, "Radyoculuk Bölümü" öğrencileri için bir laboratuar olduğu kadar, Elazığ halkının da tek eğlence kaynağı olma özelliğini taşıyordu.
O dönemi çok iyi bilen ve kurulan radyoda spiker ve yöneticilik görevi yapan Gazeteci-Yazar Mehmet Topal, bu radyonun sabahları 9-10, öğlenleri 12-13 ve akşamları ise 18-19 saatler arasında müzik ağırlıklı yayın yaptığını belirterek, "Elazığ'ın mahalli sanatçıları Enver ve Paşa Demirbağ kardeşlerin, Kemal Yeniceli, Şeyhhacılı İzzet Yetiş gibi daha bir çok değerli sanatçıların okuduğu eserler makara bantlardan yayınlanıyordu. Eski yapım 78'lik, 33'lük eski plaklar ile yeni çıkan 45'lik plaklarla Longplayler de bu yayınlarda yer alıyordu" diyerek, radyonun Nisan 1974'de kapandığı söyledi.

Festivaller coşkusu…

***Elazığ aynı hafta içinde iki renkli festivale ev sahipliği yaptı. Salçalı köfte ekmeğini yiyen Elazığlılar akşamları ise kısa filmler seyretti.**

ÇAYDAÇIRA/ELAZIĞ

Elazığ Eylül ayını dolu dolu geçirdi. 1. Harput Kısa Film Festivali ile 3. Salçalı Köfte Ekmek Festivali'nin aynı hafta içinde yapılması, Elazığ'da oldukça renkli bir haftanın yaşanmasına neden oldu.

Kısa Film Festivali

Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından desteklenen Elazığ Valiliği tarafından düzenlenen ve 4 gün boyunca süren 1. Harput Kısa Film Festivali vatandaşların yoğun katılımı ile gerçekleşti

Elazığ'da Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından desteklenen valilik tarafından düzenlenen 1. Harput Film Festivali, Nurettin Ardıçoğlu Kültür ve Kongre Merkezinde açılış toplantısıyla start aldı. Festivalde, Harput'un tanıtımının yapılarak Elazığ'ın kültür ve sanat hayatına katkı sağlaması, ulusal alanda ise sinema ve sanatçılara destek olunması hedefleniyor.

Yılmaz Gruda'ya Yaşam Boyu Onur Ödülü

Festivalin ilk yılında, açılış töreninde onur ödülü yılların usta sanatçısı Yılmaz Gruda'ya verildi. Gruda yaptığı konuşmada Elazığ'da olmaktan büyük mutluluk duyduğunu belirtti ve ekledi; "Yaptığınız festivalle bütün Anadolu'yu burada donatacaksınız. Burada yaşayan insanların hepsi birer hazine. Bu tarz festivaller sayesinde böylesine değerli insanlarla tanışıyor ve onlarla birlikte vakit geçirme şansını elde ediyoruz."

Mandıra Filozofundan söyleşi

Festival ikinci gününde kısa film gösterimi ve oyuncu ve yönetmen Müfit Can Saçıntı'nın tek kişilik söyleşisi ile devam etti.

İkinci gün programında herkes tarafından mandıra filozofu olarak bilinen ve oyunculuğunu yaptığı filmde de Mandıra Filozofuna hayat veren oyuncu ve yönetmen Müfit Can Saçıntı'nın söyleşisi Elazığ tarafından yoğun ilgi gördü. Nurettin Ardıçoğlu Kültür ve Kongre Merkezi'nde Elazığlılar ile bir araya gelen Saçıntı söyleşisinde eleştirilerini mizahi bir dille yaptı.

Ödüller sahiplerini buldu

Festivalin ödül töreni, Elazığ Nurettin Ardıçoğlu Kültür Merkezi'nde gerçekleştirildi.

Törende katılımcıların konuşmaların ardından film festivalinin yarışma bölümünde kazananlar açıklandı. Ulusal kısa film yarışması birinciliğine "Bir Nehir Kıyısında" filmiyle M. Furkan Daşbilek layık görüldü. Belgesel dalında ise "Goca Yörüğün Tohumları" filmiyle Mehmet Köprü birinci seçildi.

Ulusal deprem ve afet temalı senaryo yarışmasında "Dehşetin Sesi" senaryosu ile Musa Çalışkan birinci oldu.

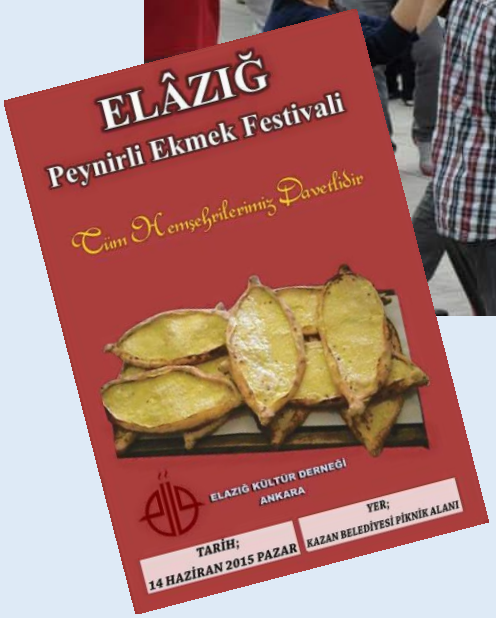
Salçalı Köfte dağıtıldı

Elazığ'ın önemli lezzetlerinden biri olan salçalı köfteyi tüm dünyaya duyurmak adına Elazığ Lokantacılar ve Tatlıcılar Odası koordinasyonunda valilik, belediye ve Elazığ TSO'nun desteğiyle bu sene 3'üncüsü düzenlenen Geleneksel Salçalı Köfte Festivali büyük bir coşkuyla yapıldı. Valilik meydanında özel olarak kurulan stantlarda ustalar salçalı köfte yaparak marifetlerini gösterdi. Vatandaşların yoğun ilgi gösterdiği ve renkli görüntülere sahne olan festivalde katılanlara ücretsiz salçalı köfte ikram edildi.

Festival konserleri

Festival konserleri çerçevesinde ilk gün sanatçı Ece Mumay, ikinci gün Zafer Döner ve son gün ise Ebru Yaşar sahne aldı. Yoğun ilgi gören konserlerde sanatçılar şarkılarıyla katılımcıları coşturdu.

Ankara'da peynirli ekmek festivali

***Ankara Kahramankazan Belediyesi, Elazığlılar Kültür Derneği tarafından geleneksel olarak düzenlenen Peynirli Ekmek Festivali'ne ev sahipliği yaptı.**

ÇAYDAÇIRA/ANKAR

Ankara'da faaliyet gösteren Elazığ Kültür Derneği'nce düzenlenen Geleneksel Peynirli Ekmek Festivali'nin son durağı Kahramankazan oldu. Kahramankazan Belediyesi Piknik Alanı'nda gerçekleştirilen festivale, Anayasa Mahkemesi Üyesi Recai Akyel, Kaymakam Engin Aksakal, CHP Elazığ Milletvekili Gürsel Erol, İş İnsanı Prof. Dr. Yasemin Açık Kahramankazan Belediye Başkanı Serhat Oğuz ve Ankara Elazığlılar Kültür Derneği Başkanı Mehmet Ergün ile vatandaşlar katıldı.

Ankara'da yaşayan Elazığlıların yoğun ilgi gösterdiği festival kapsamında birbirinden renkli etkinlikler gerçekleştirildi. Folklor ekibi Elazığ yöresine ait halk oyunu gösterilerini sergiledi.

Folklor ekibi izleyenlerden büyük alkış aldı. Etkinlik sonunda Ankara Elazığlılar Kültür Derneği katılımcılara ve her sene Elâzığ'dan Ankara'ya peynirli ekmek yapımı için gelen Nevzat usta ve ekibine katkılarından dolayı plaket verildi.

Aile Parkı'nda ki 'Çaydaçıra Heykeli' yıkılan heykeltıraş:

Elazığ'ın Nurettin Hocası

Elazığ'da en çok sanatsal heykeli bulunan Heykeltıraş Nurettin Orhan, tam 10 sene önce 18 Eylül 2011'de aramızdan ayrıldı.

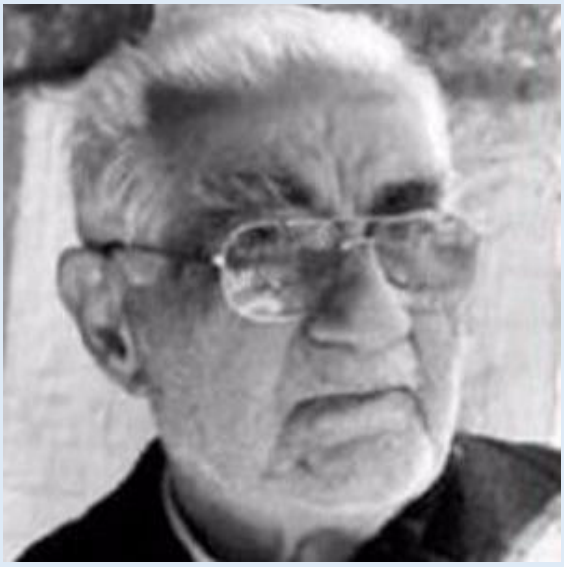
ÇAYDAÇIRA/ELAZIĞ

Nurettin Orhan ya da bilinen adıyla Deli Nuro, 1926 yılında Harput'ta doğdu.

Orhan, kendi ağzıyla hayat hikayesini şöyle dile getirdi: "1926'da Harput'ta doğmuşum. Leylaklar açarken diyorlar. Dördüncü sınıfa kadar orada okudum. Okul temsillerinde sahne dekorlarına çok yardım ederdim. Resim yapardım beğenirlerdi. Öğretmenler beni çok severdi. Beşinci sınıfı Elazığ'da okudum. Ortaokulda öğretmenim Kenan Bey bana tatilde resimler yaptırttı. Bu resimleri çerçeveleyip yeni açılan lisemizin duvarlarına astı. O zaman benim numaram 50 idi. Bütün okul resimlerin önünde durup uzun uzun inceleyip beni parmak ile gösteriyorlardı. Numaramla hatırlanıp bunu 50 yapmış derlerdi. Bu bana (beğenilmek) gurur veriyor ve seviniyordum. Orta okulu Mezre Ortaokulunda okudum.

1943 yılında lisedeyken okul müdürümüz Mustafa Dayıoğlu müsamere düzenlemişti, dekorlarını ben yaptım. O dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel, yaptığım dekoru çok beğendi.

Liseyi bitirdikten sonra askerlik görevimi yapmak için müracaat ettim. Gelibolu'ya verdiler. Orada bölük komutanımız Aziz Eren elimde, tebeşirden yaptığım heykelciği gördü. Benim eşimin heykelini yapar mısın dedi. Bir top çamur alıp dediği yere gittim. Bir iskemlenin üzerine çamuru yerleştirdim. Bir iki gün uğraştıktan sonra büst tamamlandı. Çok beğenildi.

Aradan 5-6 sene geçmişti. Galatasaray Lisesi'nde Ressam Elif Naci'nin sergisinde tekrar karşılaştık. Bu benim için unutamadığım bir hatıradır. Bir iş, bir şeyler yapıp başkasını sevindirmek beni de sevindirir.
Arkadaşlarım üniversiteye gidiyordu. Bende bir yerlere gideyim dedim. O zamanki Maarif (Milli Eğitim) Müdürümüz beni Nejat Sirel (Akademi Müdürü) ile tanıştırdı. Bir mektup verdi bana İstanbul'a gittim, imtihana girdim ve kazandım. Çok sevinmiştim. Dersler başladığında atölyeden hiç çıkmıyor, işimi çok seviyor, çamurla çalışmayı çok seviyordum. Akademini birinci yılında yaptığım taş heykelini hocam Belling çok beğendi, artık sen heykel yapabilirsin dedi. Akademide üçüncü sınıftayken, 1953'de bir yarışma açıldı. Konu, Meçhul Asker Anıtı idi. Benim yaptığım çalışma birinci oldu. Bir metre boyundaki bu çalışma akademinin arşivindedir. Belling'in asistanı Kenan Yontuç (Elazığ Öğretmen evi karşısındaki anıt heykelinin sahibi) bana bu heykeli gittiğin yerlerdeki Belediye Başkanlarına söyle meydanlara yapsınlar dedi. Belling aynı zamanda benim öğretmenimdir.
Güzel Sanatlar Akademisinden (Mimar Sinan Üniversitesi) 1953'de mezun oldum. Galatasaray Lisesinde Şükrü isimli bir öğretmene yardımcılık yaptım. Bu sırada bir öğrencimizin velisinin Maarifte çalıştığını öğrendim, durumumu anlattım. Beni Adapazarı resim-iş öğretmenliğine tayin ettirdi. (29 Mart 1955). Beş yıl orada çalıştım. Çalıştığım sırada Okul Müdürünün Mühendis oğlu bana Şeker Fabrikasında iş buldu. Şeker Fabrikasının sinema salonunun duvarlarını süsledim (kartonpiyer). Bahçesindeki dans pistinde iki havuz yaptım. Birisinin içinden çıkan ejderha göğsünü diğer havuza dayayarak başını dans pistine çeviriyor. Dilinden su fışkırıyor, gözlerinde ışık saçıyordu. Adapazarı'nda iken birçok heykel yaptım. Bunlarda bir tanesi de Adapazarı Ortaokulu'nun balkonundaki çimento heykeldir. Normal insan büyüklüğündeki bu heykel çimentodandır. O heykeli çok getirmek istedim ama Adapazarı'ndan getirebildiğim sadece iki mermer büsttür. Daha sonra iki yıl Trabzon Beşikdüzü'nde çalıştım (1958-59). Beşikdüzü Ortaokulu'nda görev yaparken bir tanesi ortaokula, bir tanesi öğretmen okuluna olmak üzere iki Atatürk büstü yaptım. İstanbul'un fethinin 500. yılında medresede kalırken Fatih'in büyük bir büstünü yaptım.

Daha sonra Trabzon'dan tayinimi Elazığ'a istedim. Burada Vali Vefik Kitapçıgil ile tanıştım. Öğretmen okulunun karşısındaki parkta öğretmenler ile otururken burada bir heykel yapar mısın dedi. Resimlerini verdi. Babasının ve kendisinin pişmiş topraktan küçük büstlerini yaptım. Gideceği gün acele ambalajlayıp yetiştirdim. İlimizden ayrılırken ben aile parkında çayda çıra heykelini yapıyordum. Bu heykel şimdi yok.
O çok beğendiğim heykel işittiğime göre birisinin kızına benziyormuş, demişler ki kır değiştir sana 2000 lira verelim. 1000 liraya yaptığım bu heykeli o kırıp alçı ile sıvandıktan sonra yeşil ile kırmızıya boyamış çok çirkinlikler yapmış birkaç yıl öyle durdu. Daha sonra kaldırıp attılar. Eserleri koruma

kanununa göre bu suçu takip edip güzel bir şekilde sonuçlandırmak mümkündü, fakat burada becerisizlik yaptım şimdi çok üzgünüm. Fikret Memişoğlu bana Balakgazi heykelini yapar mısın dedi. O dernekte üye olanlar önce heykele ne gerek var dediler. Bende heykel yapmaya meraklı olduğum için bu işi 2000 liraya kabul ettim. İki yıl arabaya para vermemek için yayan gidip geldim Harput'tan. 2000 lirayı parça parça verdiler. Yarım kaldığı ikinci sene devam ettim bitirdim.

Kavşaktaki çayda çıra heykeli, 1980-81'lerde bir albay Belediye Başkanlığı yapıyordu. Buraya bir heykel düşünüyoruz yapar mısın dedi. Bende bir şeyler yaptım. Bittiği zaman

Unesco'dan görücüler gelmişti. Ben ortaokulda derste idim. Her şey hazırlanmış beni de çağıracaklarmış, Vali haber göndermiş dersten beni aldılar. Herkes soğukta açılışı bekliyor. Vali arabası beni merasim yerine getirdi. Benimle fotoğraf çektirdiler. Bu sanattan anlayan meraklılar beni çok tebrik ettiler.

Atatürk ortaokulunda çalışırken kağıt hamurundan büyük bir Atatürk başı yaptım. Birkaç gün tiyatro salonunda kütüphanede kaldı. Mustafa Temizer (Belediye Başkanı) onu çalıştığı Üniversiteye getirdi. Bunu bir zaman sonra kaldırıp eve getirdim. Kağıt olmasına rağmen üstünü boyadım, yok oldu gitti.

Soyadı Oral (Ankara'dan) olan bir ressam beni görmeye geldi. Bu eseri polyesterle de bir müzeye koyalım dedi. Küçük heykellerin fotoğrafını çekti ve bana gönderdi. Ankara'dan bir öğretmen bu resimleri bana gönderdi. Ressam İbrahim Çallı'nın oğlu Elazığ'da bir heykeltıraşın olduğunu öğrenince yanıma, eve geldi. Oturduk sohbet ettik.

Mustafa Temizer 'İstasyon Caddesine bir heykel yap' dedi. Bende akademide yaptığım

heykeltıraş İlham Kama'nın çok beğendiği bir eskizi oraya yaptım (suni taştan). Arif Çağlar Fırat Üniversitesi Rektörü iken beni Fırat Üniversitesine imtihan ile aldılar. Dört yıl çalıştıktan sonra buradan yaş haddinden emekli oldum.

Mustafa Temizer 'Ulu Camii bahçesine bir heykel yapalım' dedi. Çubuk Bey'i Karaatlı'nın büstünü yaptım. Elazığ'ın ilçelerinin bir kısmına Atatürk büstü yapıp gönderdim." Nurettin Orhan, 18 Eylül 2011'de Elazığ'da öldü. Cenazesi İzzetpaşa Camii'nde kılınan öğlen namazının ardından Elazığ'da toprağa verildi.

Paylaşılmayan “Sarı Elmas…”

***Yıllardır adı Malatya’yla anılan “Kayısı”nın tahtı sallanıyor mu? Mut, Baskil ve Iğdır, kayısı üretiminde söz sahibi olmaya başladılar.**

ÇAYDAÇIRA / ELAZIĞ

Kayısı denilince ilk olarak Malatya akıllara geliyor. Öyle ki Malatya’da bulunan kayısı işletmeleri, kayısı fabrikaları, kayısının isminin verildiği ürünler ve kayısı heykelleriyse kayısının Malatya ile ne derece özdeşleştiğinin ortaya koyuyor. Ama Malatya unvanını neredeyse yitirdiği görülmektedir.

Kayısının ana vatanı neresi?

Çok yönlü meyvelerden biri olarak görülen kayısı dünyanın birçok ülkesinde yetiştirilmesine rağmen, daha çok Akdeniz'e yakın olan ülkeler ile Avrupa ve Asya kıtalarında yetişmektedir.

Tarihi kaynaklara göre Türkistan, Orta Asya ve Batı Çin'i içerisine alan çok geniş bir bölgenin kayısının ana vatanı olduğu sanılmaktadır. Günümüzden 5000 yıl gibi çok uzun bir zaman önce kayısı bu bölgede bilinmekte ve tarımı yapılmaktaydı. Büyük İskender'in seferleri sırasında kayısı M.Ö. IV'yy'da Anadolu'ya getirilmiş yetişmesi için uygun iklim ve toprakları Anadolu'da bulunduğundan Anadolu kayısının ikinci vatanı olmuştur.
Kayısı ağaçları, genel olarak Akdeniz iklimini seven ve bu iklimde daha verimli olabilen türler arasında gelmektedir. Bu nedenle de ülkemizde üretimi ve ihracatı oldukça fazla yapılmaktadır. Kayısı, Türkiye'de yaygın olarak Akdeniz (Mersin, Mut, Antakya) bölgesi, İç Anadolu Bölgesi, Malatya ve Elazığ'da yetiştirilmektedir.
Bu bölgelerin yanı sıra Marmara kıyıları, Ege kıyıları, Kars-Iğdır Bölgesi'nde, Elazığ'ın Baskil bölgesinde yetiştirildiği görülmektedir.

"Kayısı Malatya'nın ürünüdür."

Malatyalılar diğer illerin kayısıyı sahiplenmeye çalışmasına sert tepki gösterdi. Kayısının Malatya toprağını seven ve dünyaya ihraç edilen bir ürün olduğunu ifade eden Malatyalılar, "Farklı şehirlerimiz, farklı şeyleriyle ünlüdür. Iğdırlılar da şehrin girişine kayısı diyarı Iğdır'a hoşgeldiniz olsa da kayısı Malatya'nındır. Çünkü ezelden beri gelinen bir gelenek Malatya toprağını sevdiği için daha lezzetli daha dünyaya ihraç edilen bir ürün olduğu için Malatya'dan çıkıyor. Iğdır'ın coğrafi koşullara ile alakalı bölgeye göre biraz daha az yüksekliği sahip olduğu için kayısı yetişiyor ama tam kayısının şehridir diyemeyiz. Zaten lezzet bunu gösteriyor" dedi.
Kayısının Malatya'nın ürünü olduğunu belirten Malatyalılar, "Malatya'nın kayısı diye bir cümlemiz var. Bu bize özgü bir şey şehrimizi simgeleyen bir şey. Kullandığımız birçok figür var, amblem var. Kayısı Malatya'nın diyebilirim" ifadelerini kullandı. Malatya'da kayısı ürünlerinin satıldığı işletmenin sahibi Gülay Sarıhan, "Kayısı Malatya'nın Iğdırlılara şöyle söylemek istiyorum. Malatya'nın kayısısını tatmadan karar vermelerini önermem" şeklinde konuştu.

“Kayısıya Malatya’nın derler ama asıl Baskil’indir”

Türkiye’nin en iyi kayısılarının yetişmesiyle bilinen Elazığ’ın Baskil ilçesinde bulunan yaklaşık 1 milyon kayısı ağacı ekonomiye ciddi bir katkı sağlıyor. Başta ilçe ve il ekonomisine önemli katkı sağlayan kayısının normal hasat zamanı Haziran ayının sonlarında doğru başlarken, Altunuşağı köyünde ise sofralık erkenci hasat başladı. Köyde üretici Kazım Kocaman’da bahçesinde 10 yıl önce dikimini yaptığı ağaçlarından 7 yıldır hem ürün alıyor hem de erken hasat yapıyor. Sabahın erken saatlerinde mesaiye başlanan bahçede gün boyunca kayısı toplama, taşıma yaparak akşama kadar emek veriliyor. Sofralık kayısı hasadında Mersin’den sonra ikinci yer olarak Elazığ’da başlanmasıyla toplanan ürünler iç pazara gönderilmesi için Malatya ulaştırılıyor.

Erken hasatın Mersin Mut’da yapıldığını anımsatan Kocaman, "Ondan sonrada Baskil bölgesinde de, kimsede yok bu kayısı bende var. İlk hasadını yaptık. Bugün ikinci hasadı yapıyoruz. Satarken insanlar almakta çekiniyor. Bizim kayısımızla Mut kayısı arasında çok fark var. Kayısıya Malatya’nın derler ama asıl kayısı Baskil’indir. Bizim kayısılarımızın aroması Mersin kayısısından çok üstündür. Senelik 1,5 ton ilk olarak piyasaya sürüyorum” ifadelerini kullandı.

Kayısının ana vatanı Baskil olmasına rağmen şimdiye kadar markalaşma, isim yapma anlamında belli bir çalışma, girişim yapılmadığını savunan Baskil Belediye Başkanı İhsan Akmurat, “Baskil kayısısının diğer kayısılara göre aroma, tat ve şeker oranının farklıdır. Şimdilik biz kayısıyı sadece üretiyoruz ama kayısı üzerinden parayı başkaları kazanıyor. Bazı yıllar esnaf kazanıyor, bazı yıllar tüccar kazanıyor ama Elazığ'a ve Baskil'e neredeyse elle tutulur bir girdi sağlanamıyor. Kayısının pazarlamasını, ihracatını Elazığlı firmalar yapsa ilçeye, ilimize daha büyük katkıları olacaktır. Bu nedenle Baskil kayısılarını marka haline getirmeliyiz. Üretildiği yerin adıyla piyasaya sunulmalıdır, satılmalıdır.” ifadelerini kullandı.

Tescilli Mut Kayısısı

Bölgenin mikro klima iklim özelliği (İç Anadolu ve Akdeniz ikliminin geçiş noktası olması) nedeniyle gerek tadı, kokusu ve erkenci olması Mut kayısısına ayrı bir önem kazandırmaktadır.

Mayıs ayının ilk haftasında hasadına başlanan sofralık Mut kayısısı aynı zamanda ülkemizde sofralık kayısı üretiminin de merkezi konumundadır. Türkiye`nin sofralık kayısı tüketiminin yüzde 70`i Mut`tan, kalan yüzde 30`luk bölümü ise Akdeniz kuşağındaki diğer yerlerden karşılanmaktadır. Mut merkezinde ve köylerinde üretilen yaş sofralık kayısı "Mut Kayısısı" ismiyle tescil olunmuştur. Böylece piyasaya Mut Kayısısı adı ile sunulan kayısıların satışının önüne geçilmesi doğrultusunda da önemli bir adım atılmıştır. Mut kayısısını Malatya kayısısından ayıran en temel özellik ise sofralık olarak tüketilmesidir.

Malatya Ticaret Borsası Başkanlığı tarafından yapılan ve basın yayın organlarında yer alan 'Malatya kayısısı diye tezgahlara Mut kayısıları dizilerek tüketiciler kandırılıyor' açıklamaları üzerine Mutlular Kültür ve Dayanışma Derneği bir açıklama yayınladı.

MUTDER Yönetim Kurulu Başkanı Hasan Gezer, yapılan açıklama sonrası üretici, tüccar ve Mut halkının küçük düşürüldüğünü belirterek, "Mut kayısısı, Malatya olarak tüketiciye ulaştırılıyorsa bu durum Mut kayısısının marka hikayesine sekte vuracağı ve zarar vereceğinden ötürü, bizi daha fazla üzer, elbette Malatya kayısısı kendi markası ile Mut kayısısı kendi markası ile yolculuğuna devam etmelidir. Mut kayısısı, bölgenin mikro klima iklim özelliği nedeniyle gerek tadı, kokusu ve erkenci olması Mut kayısısına ayrı bir önem kazandırmaktadır" diye konuştu.

"Iğdır kayısısı tam bir marka haline gelmiştir"

Sahip olduğu coğrafi şartları ve iklimiyle birçok sebze ve meyvenin yetişmesine olanak sağlayan Iğdır'da kayısı hem üreticiler hem de kentin ekonomisi açısından ayrı bir öneme sahip.

Iğdır Valisi Enver Ünlü, "Iğdır kayısısı tam bir marka haline gelmiştir" dedi. Iğdır Valisi Enver Ünlü, Iğdır kayısısının bu yıl verimli olmasına rağmen pazarda gerçek yerini alamadığını belirterek, "Çiftçilerimizin kazanması için öncelikle sivil toplum kuruluşları,

yetkili kurumlar ve çiftçilerimiz bir araya gelerek ortak pazar kurmalı ve kooperatifleşmelidir. Böyle olursa ürün yüksek fiyata satılabilir. Bunun için gerekli çalışmaların yapılması gerekmektedir. Iğdır kayısısı sofralık kayısı olma bağlamında tam bir marka haline gelmiştir." dedi.

Yetiştirilen birçok tarım ürünü nedeniyle "doğunun tarım başkenti" olarak adlandırılan kentte, yaklaşık 39 bin dönüm alanda kayısı üretimi gerçekleştiriliyor.

Iğdır'a özgü aromasıyla bilinen ve sadece sofralığı bulunan şalak kayısısının da içinde yer aldığı kayısı ağaçlarında bu yıl yaklaşık 40 bin ton hasat yapılıyor.

Halk arasında "sarı elmas" adıyla anılan kayısının Iğdır'daki hasatlarının verimli geçtiğini belirten çiftçi Fatih Aksoy, yaptığı açıklamada, "Hasatta ilk kayısılar dışarıdan gelen alıcılar tarafından toplanmakta. Bu kayısının bir özelliği var, dünyada da Iğdır'da da lezzeti tektir." dedi. Kayısının daha hasadı yapılmadan müşterisini bulduğunu aktaran Aksoy, şöyle devam etti: "Kayısının damak tadı çok güzel. Ayrıca hediyelik olarak da gönderenler oluyor. Iğdır kayısısı çiftçinin gelir konusunda çok büyük bir destekçisidir. Hasat başladığı zaman Iğdır'a birçok ilden ticaret için gelenler oluyor. Kayısıyı birçok ile, eşe, dosta da gönderiyoruz."

İstatistiklerde Malatya lider

TÜİK verilerine göre 2020 yılında Türkiye'de 833 bin 398 ton yaş kayısı üretildiği, yaş kayısı üretiminde ilk sırada 352 bin 50 ton ile Malatya yer alıyor. Aynı verilere Malatya'yı 170 bin 468 ton ile Mersin, 65 bin 477 ton ile Kahramanmaraş, 50 bin 786 ton ile Elazığ, 40 bin 207 ton ile Iğdır, 35 bin 941 ton ile Hatay, 16 bin 564 ton ile Antalya, 13 bin 413 ton ile Isparta, 8 bin 48 ton ile Kars, 7 bin 672 ton ile de Sivas izlemektedir. Kayısı üretiminde zirvede yer alan Malatya, sahip olduğu yaklaşık 9 milyon dikili kayısı ağacıyla dünya kayısı başkenti olarak bilindiğini ifade edilirken, Avrupa Birliği nezdinde de coğrafi işaret tescilli Malatya kayısısının, dünya kuru kayısı üretiminin yüzde 85'ini karşıladığı ve 115 ülkeye kuru kayısı ihraç edildiği biliniyor. Malatya'da 2020-2021 kuru kayısı sezonunda 87 bin ton ihracat yapılırken 291 milyon Dolar gelir elde edildi.

Ölümünün 44. Yılı'nda Rahmetle Anıyoruz

*** İshak Sunguroğlu emekli olduğu 1954 yılından sonra hemen her gün onu evinin kütüphanesinde Harput'la ilgili çalışma yaparken görmek mümkündü.**

ÇAYDAÇIRA/ELAZIĞ

Ömrünün ilk otuzaltı yılını Harput'ta geçirdikten sonra, geriye kalan elli iki yılını ise, Harput'a uzaktan destek olmak, Harputlulara İstanbul'da kucak açarak yardım etmek ve Harput'un kaybolmaya başlayan zenginliklerini bizle intikal ettirebilmek için "Harput Yollarında" isimli eserini yazarak geçiren İshak Sunguroğlu'nu 44. Ölüm Yıldönümünde rahmetle anıyoruz.

İshak Sunguroğlu, 18 Mart 1888 tarihinde Harput'ta doğmuştur. Babası Yemen'de şehit düşen mülazim-i evvel Abdülhamit Hamdi Efendi, annesi ise yine Sunguroğlu ailesinden Mümine Hanımdır. İlk tahsilini Kamilzade Hafız Tevfik Efendi mektebinde tamamladıktan sonra Elaziz Askeri Rüştiyesinde ve Elaziz Mülkiye İdadisinde okuyarak 1907 yılında mezun olmuş; bilahare Kamil Paşa Medresesinde Müftü Kemal Efendiden ders almak suretiyle bir yıl kadar da medrese tahsili yapmıştır.

1908'den askere alındığı 1914 yılına Elaziz Adliyesinde ve Vilayet encümen kitabetinde memur olarak çalıştığı gibi askerlik dönüşünde de bir süre memuriyete devam etmiş ve ek görev olarak Harput nümune iptidaisi resim ve beden terbiyesi öğretmenliği yapmıştır.

Daha sonra memuriyetten ayrılarak dayısı Hacı Kerim Efendinin yönettiği bir şirkette ticaret hayatına atılmış, şirketin temsilcisi sıfatıyla sık sık İstanbul'a gidip İstanbul'un ticaret hayatını yakından tanımak fırsatını bulmuş, 1922 yılında ise İstanbul'a yerleşerek orada kendi adına icra-yı ticarete başlamıştır. Ancak büyük bir yangında evi ve eşyasının tamamen yanması üzerine tekrar memuriyete dönmek zorunda kalmış, emekli olduğu 1954 yılına kadar İstanbul'da çeşitli kurumlarda hizmet vermiştir.

Bu arada, İstanbul'daki çeşitli üniversite ve yüksekokullarda tahsilde bulunan Elazığlı veya Elazığ Lisesi'nden yetişen gençlerimizin barınma ve yemek ihtiyaçlarını karşılamak ve okumalarına destek sağlamak amacıyla kurulmuş olan "Elazığ Lisesinden Yetişenler Cemiyeti"nin uzun yıllar başkanlığını yapmış, öğrencilerin barınmaları için iki yurt binasının kiralanıp donatılmasında, ucuz ve temiz gıda ile beslenmelerinde büyük gayretleri oluğu gibi,

yurtlara teessüs ettirdiği disiplin sonucunda öğrencilerin başarı oranlarının artmasında da amil olmuştur.
Kendisi okumayı ve çalışmayı çok seven, Türk Edebiyatına vakıf, tarih bilgisi kuvvetli bir kimseydi. Programlı çalışmaya çok önem verirdi. Ciddiyetten hoşlanır, aile fertleri arasında bile ciddi konular üzerinde konuşulmasını isterdi. Türk musikisine aşinaydı. Harput şarkı ve türkülerinin asıllarına uygun olarak yaşatılmaları için, makamlarına göre gruplandırılmak suretiyle, ses ve usul yönünden üstad sayılan Harputlu okuyucuların seslerinden, hepsini teyp bandına alırmış ve Rahmetli Vasfi Akyol'a rica ederek hemen tamamını notaya geçirilmesi sağlamıştır.
Kitabını yazmaya başladığı 1948 ve daha sonraki yıllarda Elazığ ve Harput'a beş-altı defa aha gelmiş, doğup büyüdüğü topraklara gözyaşları damlaya damlaya, Harput Yolları için malzeme toplamış, eski dostlarını ziyaret etmiş ve her seferinde gözleri nemli ve içi bir türlü gideremediği sıla hasretinin ateşi ile yana yana İstanbul'a dönmüştür.
Bilhassa emekli olduğu 1954 yılından sonra hemen her gün onu evinin kütüphanesine Harput'la ilgili çalışma yaparken görmek mümkündü. Evinde bulunmadığı zamanlarda ise, genellikle Harput'a ilgili belge ve bilgiler toplamak üzere muhtelif şehirlerdeki kütüphanelerde veya arşiv dairelerinde, yorulmadan bıkmadan saatlerce çalışırdı.
1974 yılında yayınladığı Guatama Buddha ve İbrahim İbni Edhem isimli bir kitap daha yazmıştır. Bu eserinde Buddha ve İbrahim Edhem haklarında biyografik bilgiler verilmekte ve İbrahim İbni Edhem'in bir hikâyesi anlatılmaktadır. Kendisinin ayrıca folklor araştırmaları ile ilgili olarak çeşitli mecmua ve gazetelerde yazıları çıkmıştır.
Bir gün Prof. Dr. Kerim SUNGUROĞLU, onu ziyaret etmek için İstanbul'a gitti. Kerim Bey, İstanbul'a gidip onu masanın başında çalışırken buldu. Yorgun görünüyordu. Kerim SUNGUROĞLU, bu çok sevdiği ve iftihar ettiği aile büyüğünün çalışma azmine ve iradesine hayran kalmıştı. Diyordu ki, "Allah'tan bir miktar daha sağlıklı ömür diliyorum. Bu eserlerin beşinci cildini başarı ile bitirmek istiyorum. Diğer dört cildi bitirebilmem için Allah bana uzun ömür bahşetmişti, fakat bundan sonrası için pek müsaade edeceğe benzemiyor." demiş ve 05 Ekim 1977 tarihinde, 88 yaşında iken Hakk'ın rahmetine kavuşmuştu. Feriköy Mezarlığı'na defnedildi. Allah'ın rahmeti üzerine olsun.

BİR MEKTUP

29/05/1941 tarihli Elâzığ Turan Gazetesi (Sayı 1092)'nde Mevlüt Özaydın tarafından "Harput Yollarında" başlıklı yazılan yazıya karşı, Ishak Sunguroğlu'nun Mevlüt Özaydın'a yazdığı mektup:

"Her nasılsa o mübarek illerden buralara kadar gelen ve iyi bir tesadüf eseri olarak elime geçen, Turan'ın 1092 sayılı nüshasında "Harput Yollarında" başlıklı yazınızı satır satır, seve seve okudum. Bu satırları okurken müthiş bir acı ve heyecanın tesiri altında kalmış, kendimden geçmiştim. Ruhum benliğim ve bütün varlığım sanki o illere intikal etmişti. Manalı hatlarla, her an gülümseyen samimi ve olgun çehrenle sanki bir mürşit gibi elimden tutmuş beni sevgili toprağıma kavuşturdun.

Üstad! Bu yazınla, yıllar var ki, hasretini çektiğim güzel yurdumu gözlerimin önünde canlandıran ve beni 35-40 sene evvelki yaşadığım hayatla karşı karşıya getirdin. Sana ne kadar teşekkür etsem azdır.

Üstadım! Ben bu satırların ve bu cümlelerin arasında gençlik hatıralarımın canlandığını heyecanla hissederken ve çizdiğin o mukaddes tabloyu seyre dalmışken birdenbire bu muazzam varlığın, bu kıymetli hatıraların ve o canlı, neşeli hayat ve nur kaynağı abidenin, esefle kaydedeyim ki, birdenbire çöktüğünü, yıkıldığını taş taş üstüne kalmadığını görünce ve öğrenince gayri ihtiyari gözlerimden yaşlar boşandı. Sessiz ve gizli bir iç hıçkırığıyla ağladım, ağladım.

İçin için gözyaşlarımın döküldüğünü gören oğlum küçük İmer bana sormaya cesaret edemeden, beni gözyaşlarımla baş başa bırakarak annesinin yanına koştu: "Anne babam ağlıyor!" dediğini işittim. Tabii soracak, anlayacak. Hakkı... Yalnız bu ıstırap ve bu gözyaşlarının ifade ettiği manayı ne annesinden ve ne de başkasından öğrenemeyecek!
Buna ancak üstadım; siz bilir ve siz takdir edersiniz.

Onun için şimdi bu gözyaşlarımla ancak size haykırabilirim.

Haykırabilirim ki: "Harput Yolları" benim yolumdur! Ve ben binbir mevzulu Harput'un yoluyum!

Harput'un semâsı, güneşi, dağı, taşı şahidimdir ki bu yol benimdir. Harput bendedir, içimde saklı... Ve ben Harput'tayım, oraya gömülmüş hatıralarımla!
Nasıl olmasın ki: Bir zamanlar okuyup öğrenmek, bir zamanlar yaşamak için, kazanmak mecburiyet ve ödeviyle çocukluğum ve gençliğim, tam on beş sene o yollarda geçti.

Çok defa yaya olarak Harput'tan Mezra'ya (Elâzığ) sabahları bir saat inme, akşamları bir saat çıkma... Yaz kış demeden, yağmur fırtına tanımadan günde iki saat yürümekle, on beş sene anlımın terleri o topraklara aktı.

Kanımı, kuvvetimi o illerin havasına, suyuna; o illerin toprağına borçluyum.

Bilgimi, feyzimi oranın irfan müesseselerinden, oranın faziletli ve bilgin büyüklerinden aldım.

Ahlâkım o muhitten aldığım faziletle dolu terbiye sisteminin mahsulüdür.

Hulâsa neni varsa hepsi Harput'undur ve Harput yolları benim yolumdur. Sizlere, Harput'a ve Harput yollarına candan selâm ve iştiyaklar.

İshak Sunguroğlu / İstanbul Maçka"

Reklamlarınız için bizi arayınız...
ALO 553 2533090

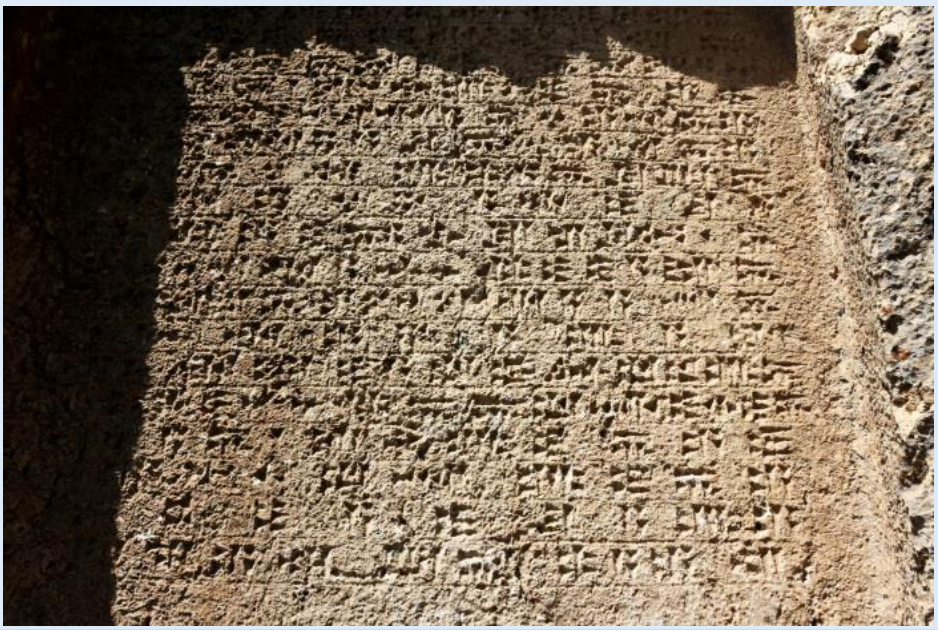
URARTU KİTABESİNİN SIRRI…

***Bölgede bir başka örneğinin bulunmaması ve Van Kalesi'ndeki Urartu yazıtının tahrip olmasından dolayı okunamaması, bu taş yazıtı daha da önemli kılmıştır.**

ÇAYDAÇIRA/ELAZIĞ

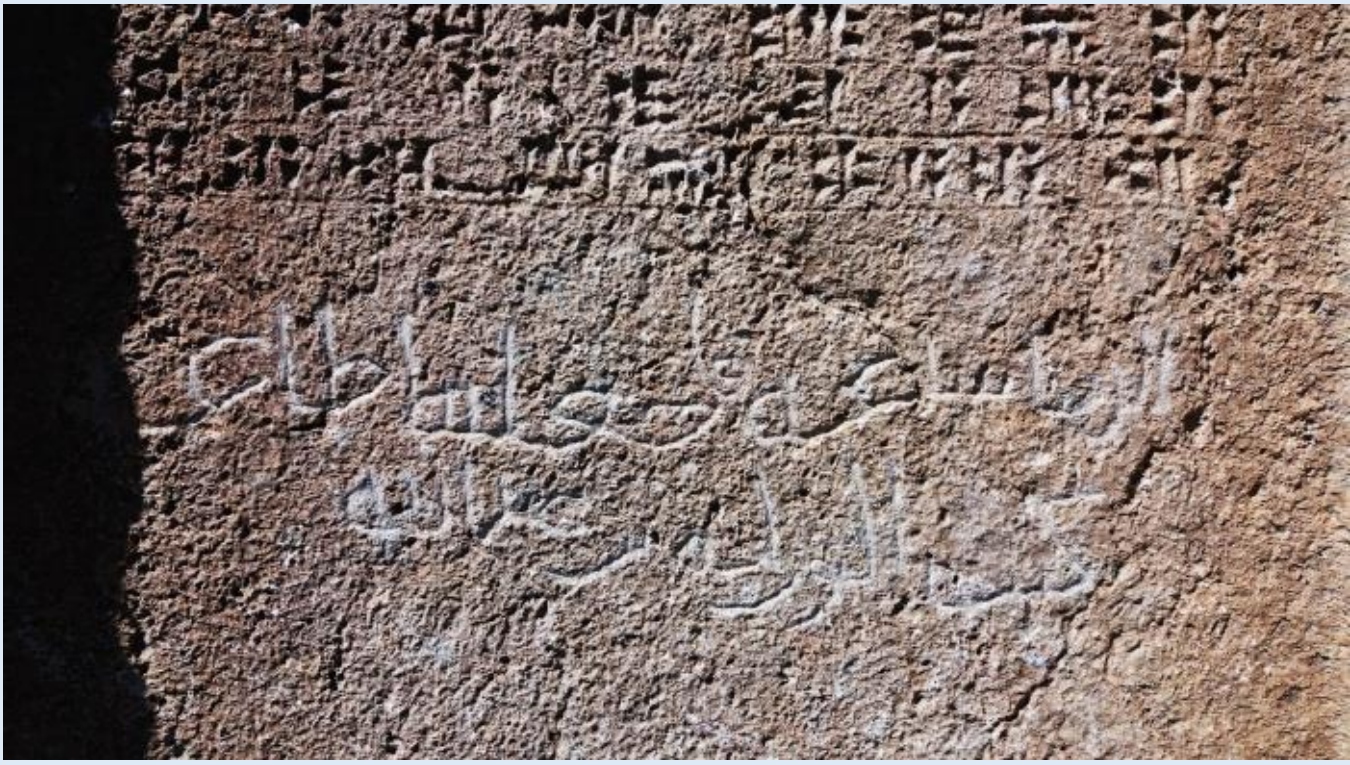
Evliya Çelebi'nin ifadesi ile "Göğe baş uzatmış bir kale" olan Palu Kalesi, birçok medeniyetin izlerini taşıyor. Özellikle taş işçiliğinde ve mimaride çığır açan Urartu Krallığı bu medeniyetlerin başında geliyor. Şebeteria adı verilen eski Palu Kalesi'nde Urartu Dönemi'ne ait; kaya mezarları, tüneller, tapınaklar ve su sarnıçları günümüze kadar ulaşmış. Urartu Kralı Menua tarafından yaptırılan taş kitabe ise bu eserlerden en dikkat çekeni.

Çivi yazısı ile yazılmış olan taş kitabe, Palu Kalesi'nin kuzeybatısında yer alan 3.40 metre x 1.50 metre boyutlarında ve 0.30 metre derinliğinde bir oyuk içerisinde iki bölümden oluşuyor. Taş yazıt Urartuların batı seferleri hakkında bize bilgi veriyor. M.Ö. 804 yılında Urartu Kralı

Menua Fırat`ı geçmiş ve fetihlere başlayarak Palu`yu fethetmiş. Kitabede, Palu`nun adının "Şebeteria" olduğunu, Asurlular`ın elinde bulunan Alziyurdunu ele geçirdiğini, Şebeteria, Huzana ve Şupa`yı topraklarına kattığını, Şebeteria`da bir tapınak

yaptırdığını, Meletia (Malatya) şehrini haraç vermek suretiyle anlaşma yaptığını açık bir şekilde anlatılmış. Bölgede bir başka örneğinin bulunmaması ve Van Kalesi'ndeki Urartu yazıtının tahrip olmasından dolayı okunamaması, bu taş yazıtı daha da önemli kılmış.
Bu kitabe üzerine M.S 19. yüzyılda yazılmış Arapça yazıtta;
" Ed-dünya sâ'tun fec' alhâ Tâ'aten
Ketebe el-Verd bin Abdullah"
yazıyor.

Çevirisinde ise;
"Dünya bir saatlik zamandır, onu ibadetle geçir.
Abdullah oğlu Verd yazdı."
okunmaktadır.
Ayrıca bu kitabe hakkında bize bir başka bilgi veren ise Polonyalı Simeon'un Seyahatnâmesidir. Polonyalı Simeon 17. yüzyılın en ünlü seyyahlarından birisi olup, 1608-1619 yılları arasında da Anadoluyu karış karış gezmiş bir gezgindir. Seyahanâmesinde kitabe hakkında şunlara yer vermiştir:
"Kalenin içinde bulunan (Palu Kalesi) ve Vardapet Surp Mesrop'a atfedilen mabede girerek dua ettik. Mabedin karşısında Yahudilerin mukaddes sandukaları şeklinde ve kitabeli bir dikili taş vardı. Yazıyı okuyamadık, fakat bunun Allah tarafından Ermenilere ihsan edilen hurufat olduğunu söylediler."
Polonyalı Simeon'un Seyahatnâmesinin çevirisini yapan Hrand Der Andreasyan'ın kitabe hakkında verdiği bilgiler ise şöyledir:
"Müellifin zikrettiği kitabe ve ona dair rivayet, on üçüncü asırda mevcut olup aynı asır Ermeni müverrihlerinden Vardan kitabeden bahsederken, "Allah, Mesrop'un aradığı on dört eksik harfi, Sina Dağı'nda Musa'ya yaptığı gibi kendi eliyle bir taşın üzerine yazmıştır. Allah'ın el yazısı Palu Dağı'nda hâlâ görülmekte olup yerli halk hâlâ ona ibadet etmektedir." diyor. Sözü geçen yazının aynı mıntıkada keşfedilen diğer kitabeler gibi eski bir çiviyazısı olduğu tespit edilmiştir."

Kitabenin çevirisi ise şöyle:
"Tanrı Haldi silahlarıyla (?) sefere çıktı.
O, Sebeteria kentinin Ülkesini zapt etti.
O, Huzana kentinin Ülkesini zapt etti.
Supa(ni) kentini zapt etti.
Tanrı, Haldi büyüktür.
Tanrı Haldi'nin silahları (?) güçlüdür.
Tanrı Haldi'nin kudretiyle , İspuini oğlu Menua sefere çıktı.
O, Sebeteria kentinin Ülkesini zapt etti.
Hati Ülkesine değin gitti.
Tanrı Haldi için bu yazıtı dikti (?).
Sebeteria kentinde Haldi Tapınağı'nı inşa etti.
Sebeteria kenti…
O, Meliteia kenti kralı,
Suliehauali'nin hayatını, düzenli vergi ödemek koşuşuyla bağışladı.
Haldi'nin büyüklüğü sayesinde İspuini oğlu Menua, kudretli kral,
Pianili Ülkesi kralı, Tuspa kentinin egemeni (efendisi)
Menua söyler: Bu yazıtı tahrip eden, (onu) silen,
Bir başkasını bunu (bu işleri) yaparken gören,
Haldi, Teiseba, Sivini ve (bütün) tanrılarca yok edilecektir.
O, Güneş ışığından yoksun edilecektir…"

“Ahçik” filmi için geri sayım

Elazığ’ın Tarihi Harput Mahallesi’nde çekilecek olan Ahçik isimli sinema filmi için Elazığ’da değerlendirme toplantısı yapıldı.

ÇAYDAÇIRA/ELAZIĞ

Harput’ta 1915’li yıllarda yaşayan Türk genci Mustafa ile Ermeni kızı Ahçik arasında yaşanan gerçek bir aşkı konu eden, Yücel Çakmak’ın yazdığı ‘Ahçik’ romanı beyazperdeye aktarılıyor. Filmin Harput’ta çekilmesi planlanıyor.

Ege Elazığ Dernekler Federasyonu ile Elazığ Kültür ve Tanıtma Vakfı işbirliğinde hayata geçirilecek proje için, TV dizileri ve uzun metrajlı filmleri başlatan yönetmen olarak bilinen ünlü senarist, yönetmen ve yapımcı Osman Sınav ile senaryo sözleşmesi imzalanarak, film için ilk adım atıldı.

Elazığ’ın tanıtımı noktasında önemli olan bu projenin değerlendirme toplantısı Elazığ’da gerçekleştirildi. Toplantıya, kurum müdürleri, STK temsilcileri, akademisyenler, sanatçılar, yönetmenler ve gazeteciler katıldı.

Filmin senaryo sözleşmesinin tamamlandığını hatırlatan Ege Elazığ Denekler Federasyon (EGE ELDERFED) Başkanı Nejat Ak; “Bu işin ilk başlangıcını 2010 yılından ve senaryoyu buraya kadar getirdik. Şimdi buradaki feetbacklar aldığımızda olumlu düşüncelere gittik ve senaryo sözleşmesini yaptık. Osman Sınav Beyde teveccüh gösterdi ve değerli kardeşim Raşit Bey ile birlikte bu senaryonun yazımına başlamış olduk.” dedi.

NEJAT AK

EGE ELDERFED Başkanı Nejat Ak, filmin gelirinin kimsesiz ve maddi durumu iyi olmayan Elazığlı öğrencilerin eğitimi için harcanacağını ve film ile Elazığ kültürünün tanıtımına katkı sunmayı amaçladıklarını kaydetti. Başkan Ak; "Bu projeye Federasyonumuz ve Elazığ Kültür ve Tanıtma Vakfı işbirliği ile yaklaşık bir buçuk yıl önce başladık. Senaryo sözleşmesinin altında da zaten Vakfın, Federasyonumuzun ve Osman Sınav'ın imzaları bulunuyor. Bizim, senaryoyu hayata geçirmek için Osman Sınav ile daha önce yaptığımız görüşmelerimiz var. O görüşmelerimiz neticesinde fizibilite çalışması yapıp film maliyetini vs çıkardık. Filmin gelirini Elazığ'da kurulacak bir vakıf aracılığı ile veya mevcut Ankara Vakfımızla kimsesiz fakir çocukların eğitimine katkıda bulunmak adına kullanmak istiyoruz ve bunun için bir fon oluşturmayı düşünüyoruz" dedi.
Harput'un kültürünün bu filmle tanıtılacağını ifade eden Devlet Sanatçısı Mustafa Turan; "Harput'umuzun bu derin ve zengin kültürünü bu faaliyet ile insanlığa sunmuş olacağız. Eskiden yaşanmış olayları farklı şekilde takdim edenlerin de pek düşüncelerini ciddiye almadan inançlı bir şekilde bu işi gerçekleştireceğimize inanıyoruz." İfadelerini kullandı.

ERTUĞRUL KARSLIOĞLU

RAŞİT ÇELİKEZER

Belgesel ve TV Yönetmeni Ertuğrul Karslıoğlu, Ahçik projesi için Elazığlılardan desteklerini istedi. Karslıoğlu ayrıca film yapım aşamasını ise filme alındığını belirtti.
Sinegraf Film Senaristi Raşit Çelikezer, filmle birlikte tarihi Harput'u tanıtacaklarını da söyledi. Romanı okuduğunda heyecanlandığını ifade eden Çelikezer, "Bu proje gerçekleştiği zaman Elazığ için çok büyük kazanç olacağını umuyorum. Daha yolun başındayız ama senaryonun genel hattını ortaya çıkardım. Elazığ kamuoyunun desteğiyle büyük bir projeye imza atacağız." dedi.

Gönül ve Fikir Adamı: Fethi Gemuhluoğlu

ÇAYDAÇIRA/ELAZIĞ

Sevenlerinin ve okuyucularının, "gönül adamı" olarak tanımladığı, bürokrat ve yazar Fethi Gemuhluoğlu, vefatının 44'nci yılında yad ediliyor.

Elâzığ'ın Ağın ilçesinin Gemuhu (Demirçarık) köyündendir. Ailesi İstanbul'a göç etmiştir. Tam adı İrfan Fethi Gemuhluoğlu olan yazar, Ocak 1922'de Mustafa Neşet Efendi ile Fatma Saniye Hanım'ın çocukları olarak Göztepe'de dünyaya geldi.

Çocukluğu, son Osmanlı aydınlarının yaşadığı Erenköy ve Göztepe semtlerinde geçen yazarın kendini yetiştirmesi, geniş tarih bilgisi, edebiyat ve tasavvufla olan münasebetinde, ailesinin ve çevresinin büyük tesiri oldu. Gemuhluoğlu, ilk ve ortaokulu doğduğu yer olan Göztepe'de, liseyi Haydarpaşa Lisesi'nde okuyarak, yüksek öğrenimini ise İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde tamamladı.

“Beni çıldırıyor sanmışlardı”

Henüz 13 yaşındayken, Necip Fazıl Kısakürek'in "Bir Adam Yaratmak" isimli piyesini bir çatı katında tek başına oynamaya çalıştığında ailesi çok şaşıran Gemuhluoğlu, yıllar sonra bu olayı tebessümle anlatarak, "Beni çıldırıyor sanmışlardı" ifadeleriyle dile getirmişti.

Usta kalem, 1950-1955 arasında İstanbul'da çeşitli okullarda Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği, 1955-1963 arasında Spor ve Sergi Sarayı Müdürlüğü, 1965-1966 yıllarında ise Milli Eğitim Bakanlığı'nda Özel Kalem Müdürü olarak görev yaptı.

Dr. Emine Suzan Hanım'la 1959'da evlenen Gemuhluoğlu'nun Mehmet Ali ile Veli Selman adında iki çocuğu dünyaya geldi.

Gemuhluoğlu, 1963-1965 yıllarında yaşadığı Almanya'da serbest gazeteci olarak çalıştı.

1966-1970 arasında Ankara ve İstanbul'da Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği basın müşavirliği, 1970-1977'de ise kuruluşunu gerçekleştirdiği Türk Petrol Vakfı'nda genel sekreter olarak görev yaptı.

Yaşadığı döneme "gönül ve iyilik adamı" olarak damgasını vuran yazar, çok sayıda vakıf, dernek ve hayır kurumunda, yönetim ve danışma kurulu üyeliği görevlerinde bulundu.

Engin bir İslam kültürü yanında iyi derecede Almanca bilen yazar, Türk Petrol Vakfı'ndaki görevi sırasında gençlerle doğrudan temas kurarak, Anadolu'dan üniversite için İstanbul'a gelen gençleri yetiştirme görevini kendisine vazife addetti.

Çeşitli gazete ve dergilerde yazılar kaleme aldı

Yazar ve şair Fethi Gemuhluoğlu'nun fikirlerini işlediği yazıları Serdengeçti, Yeşilada, Arapgir Postası, Türk Yurdu, Düşünen Adam Mecmuası, Yeni Sabah, Göldağı gibi gazete ve dergilerde yayımlandı.

Yazılarında ele aldığı konuları hayatın içinden seçen başarılı edebiyatçı, makalelerinde, büyük şehirlere göçün gelecekte doğuracağı tehlikeleri, Macar hürriyet savaşçılarını, mazlum ve masum milletlerin bağımsızlığını, İslam ülkelerinin birbirine yakınlaşmasının önemini, Müslümanların birbirlerini tenkit etmesinin yanlışlığını incelikle işledi.

Gemuhluoğlu, Arapgir Postası'nın baş yazarı olarak 1950'li yıllarda kaleme aldığı büyük çoğunluğu dış politika üzerine olan yazılarında, özellikle Afrika'nın önemini vurguladı.

Sanattan siyasete, ahlaktan eğitim ve tarihi meselelere kadar hemen her konuda yazılar yazan Gemuhluoğlu'nun şahsiyetini oluşturan temel unsurlardan biri de tasavvuf oldu.

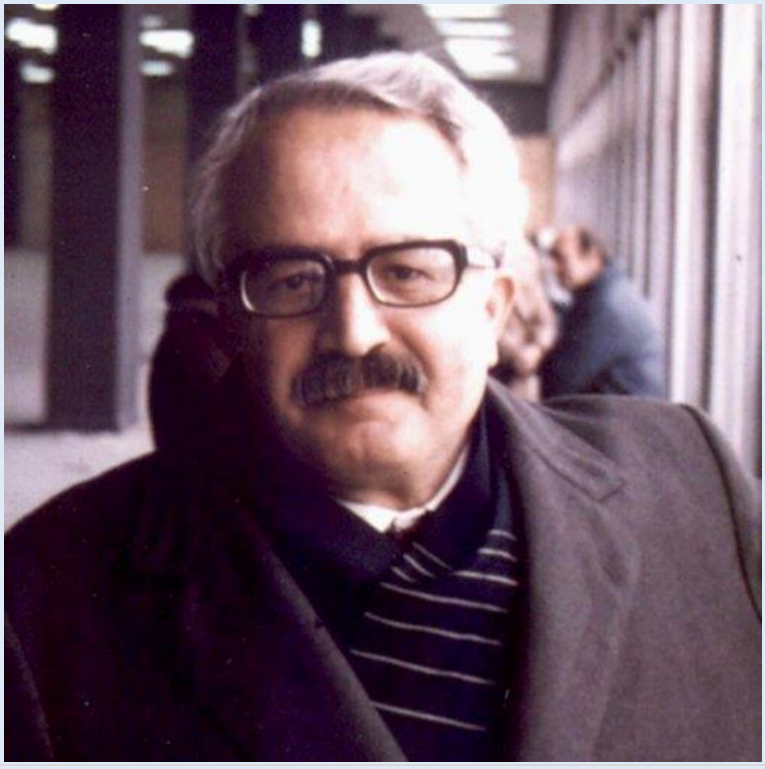
Gemuhluoğlu, hayatı boyunca tasavvufun riya ve şöhretten uzak durmayı telkin eden anlayışına bağlı kalarak, birbirinden uzak çevrelerden edindiği çok sayıda dostuna hiçbir çıkar endişesi gözetmeden yaklaşmanın ve insanlık adına çalışmanın önemini telkin etti.

"Onun kitabında sağ-sol, inkılap-irtica diye kavramlar yoktu"

Prof. Dr. Cahit Tanyol, Fethi Gemuhluoğlu için, "Onun kitabında sağ-sol, inkılap-irtica diye kavramlar yoktu. O, bu kutuplaşmanın üzerinde insanlara bakmasını bilirdi" derken, şair İsmet Özel ise Gemuhluoğlu'nu, "Bize kendi kuşağı içinde en sağlam çizgiyi aktarabilenlerden biriydi" sözleriyle anlatmıştı.

Prof. Dr. Muharrem Ergin, Fethi Gemuhluoğlu'nun yetiştiği çevreyi şöyle tanımlıyor: "Fethi'yi Fethi yapan nokta, Fethi'nin ailesi ve yetiştiği çevredir. Göztepe'deki ev Fethi'yi Fethi yapan unsurlardan biridir. Öyle ki duvarı yola, doğrudan doğruya yola bitişiktir. Arada en küçük bir mesafe yoktur. Duvarın bir tarafında bir kalabalık, gürültü fakat öte tarafında inanılmaz bir sükun vardı. Bu Fethi'nin hayat aynasıdır, mekân olarak Fethi'de rolü olan bir unsurdur."

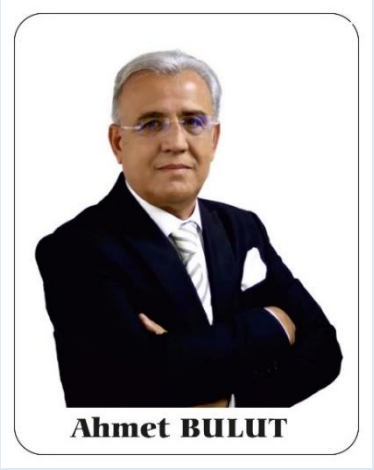

Fethi Gemuhluoğlu'nun 22 Kasım 1975'te bir toplantıda yaptığı, ünü bugüne kadar ulaşan konuşması "Dostluk Üzerine" başlığıyla kitaplaştırıldı ve okuyucuların ilgisi sonucu defalarca yeniden baskısı yapıldı. Fethi Gemuhluoğlu, 5 Ekim 1977'de İstanbul'da hayata veda etti. Cenazesi Sahrayıcedid Mezarlığı'nda toprağa verildi.

“Klarnetin Başkentinde”

İKİ NEFES BİR SAZ

Elazığ- Harput yöresi her tür dil, din ve ırktan insanların barış, hoşgörü içerisinde yaşadıkları, değişik kültürlerin güzel ürünler verdiği, yaşam tarzının çeşitliliği, şehir efsanelerinin bolluğu ile kendine has tarzı olan kültürel bir kimlik oluşturmuştur**. Elazığ-Harput zengin kültürel kimliği içerisinde yöresel halk oyunları ve mahalli müziği ile öne çıkmıştır ancak yöresel müzikte klasik sazlar (Klarnet, Keman, Kanun, Ud) kullanılan nadir illerden birisi olmuştur.**

Yöre insanının müziğe olan tutkusu, yine bu bölgede yaşayan insanların naifliği ve duygusallığı, çevrelerinde meydana gelen tarihi, kültürel ve yaşam dan kaynaklanan olaylara duyarlılığı edebi anlamda çeşitli eserler ortaya çıkarmış, bestekârlara, şairlere konu olmuş ve bu eserler Harput müziğine nakış nakış işlenmiştir.

Burada yaşayan insanlar duygularını, düşüncelerini, günlük yaşamlarını, aşklarını, sevdalarını, hayallerini, Sevinçlerini, üzüntülerini, kahramanlıklarını, inançlarını büyük bir coşkuyla yaşayarak türkülerine de konu yapmışlardır. **Asırlarca klasik sazlarla icra edilen türkülerinin makamları da klasik müzikle örtüşmüş ve klasik tarzda eserlerde oluşturulmuştur. Bu eserler “Kürsübaşı adı verilen mekânlar da icra edilmiş olup günümüze kadar taşınmıştır.**

Doğu Anadolu’nun yukarı Fırat bölgesinde yer alan Elazığ, zengin kültür dokusuna sahip bir şehir haline gelmiş, sanat adına bütün güzelliklerin sunulduğu güzide sanat kurum ve kuruluşları da oluşmuştur. Bu kurumlarda sanat etkinliklerinin yanı sıra, bugüne kadar mahalli müziğimize katkı sağlayan büyük emekleri olan ustaların yaktıkları ışık sayesinde gelecekte müziğimizi yaşatacak olan sanatçılarında yetiştirilmesine katı sağlamaya devam etmektedirler.

Görüldüğü gibi Elazığ- Harput kültür dokusunun en önemli yapı taşlarını mahalli müziğimiz ve halk oyunlarımız oluşturmaktadır. Mahalli müziğimiz ve halk oyunlarımız aslını kayıp etmeden günümüze kadar ulaşmasını sağlayan çok kıymetli saz ve ses sanatçılarını da yetiştirmiştir, bu ustaları unutmayıp ve yaptıklarını takdir etmek ve onları gelecek nesillere tanıtmak şehrimizin sanat ve kültür adamlarının gönül borcudur.

Bu düşünce ile bakıldığında bir yazarın dediği gibi **“Sanat ve Kültür Takdir edilmediği Yerden Göçermiş”** ifadesi çok şeyi anlatmaktadır.

Mahalli müziğimizde klasik sazların kullanıldığı nadir illerden birisi olduğu gerçeğinden hareketle bu sazlar içerisinde en fazla kullanılan ve baş saz olarak kullanılan hep klarnet olmuştur. Elazığ için haklı olarak “**Klarnetin Başkenti”** ifadesi de kullanılmaktadır. Bu ifadenin oluşmasına katkı sağlayan ve bugün hayatta olmayan klarnetin duayenlerini şöyle bir hatırlayalım,

Şükrü Canaydın
Mevlüt Canaydın
Arif Özdilek
Arif Dere
Yusuf Kamaç
Sabahattin Tomuk
Mustafa Karaboğa
Mehmet Şerif Çaça
Feyzi Baba

Bu ustaları şükran ve minnetle anıyor ve hapsine rahmet diliyorum.

Klarnet ustalarından Mevlüt Canaydın 23 Eylül 2010 tarihin de, ve yine Mehmet şerif Çaça da 23 Eylül 2016 tarihinde vefat etmiştir. Bu iki ustanın aynı gün ve aynı aya denk gelen ölüm yıl dönümlerinde onları anmak ve hatıralarını yaşatmak amacıyla ikisinin de kısa özgeçmişlerini hatırlayalım,

Mevlüt CANAYDIN

Mevlüt Canaydın 1925 yılında Elazığ merkez sako (Mustafa paşa) mahallesi orta sokak 19 no'lu evde dünyaya gelmiş olup ailesi aslen Karakoçan ilçesi sarıcan köyündendir. Annesi Fatma Canaydın babası da ünlü klarnetçi Şükrü Canaydın'dır. Oğlu Türk halk müziği sanatçısı Sıtkı Canaydın'dır.

Çocukluk yaşlarından itibaren, babasından öğrendiği bilgi ve metodu geliştirerek mahalli müziğimizin yaşatılmasında çok büyük emek vermiş olup özellikle halk oyunlarının, namelerini en iyi şekilde icra ederek klarnetini üflemiş ve günümüzde yeni nesillere örnek olmuştur ayrıca kendi tarzını oluşturarak bir kalıp yaratmıştır.

İlk zamanlar ortaokul bando takımında borazan çalmış. Ortaokulu bitirdikten sonra o sıralar Elazığ'ın en usta klarnetçisi olan babası Şükrü Canaydın kendisini darbuka çalmak üzere düğünlerde götürmüş. Haliyle bir müddet sonra kulakları Harput Müziği'ne aşina olmuş. Gizli gizli babasının klarnetini üflemeye başlamış. O güne kadar hiçbir nefesli saz çalmamış olmasına rağmen, klarnetten kısa zamanda güzel nağmeler çıkarmış. On gün sonra ise arkadaşlarıyla bahçelere giderek meşkler yapmaya başlamış. Balkonda çaldığında ise bir mahalle dinlermiş.

Silifke'de askerlik yaparken babasına Elazığ'dan eski bir klarnet aldırtmış.

Klarneti aldıktan sonra Silifke'de çalgıcılarla tanışmış ve beraber meşkler ve programlar yapmışlar. Bir süre sonra Orduevi'ne alınmış, orada ve bazen de Silifke Halkevi'nde klarnetçi olarak görev almış. Rahat bir askerlik yapma imkânı bulmuş.

Harput Musikisi ve Halkoyunlarına büyük hizmet veren, klarnet ustası Mevlüt Canaydın 23.09.2010 tarihinde vefat etti.

Mevlüt Canaydın'ın naaşı İstanbul'da Büyükçekmece Mezarlığındadır. Kendisini rahmet ve minnetle anıyorum.

Mehmet Şerif ÇAÇA

Mehmet Şerif Çaça 02 Ağustos 1945 yılında Elazığ merkez Elma pınarı (Yukarı Ağınsı) köyünde dünyaya gelmiş olup, annesi Remziye babası Mustafa Çaça dır.Çocukları, Mevlüde, Çiğdem, Tülay Aslı, Şenay, Şehmuz ve Şenol dur, İki oğlu keman ve ud sanatçısıdır.

Askerlik görevi sırasında öğrendiği klarneti geliştirmiş ve mahalli müziğimiz de bir marka olmuştur.

Yeni nesiller için örnek olmuş, müziğimizi güzelleştiren nağmeleri ile klarnetin duayeni olmuştur. 23.09.2016 tarihinde yitirdiğimiz üstadı rahmet ve minnetle anıyorum.

Dualar Öğretmenevine…

ÇAYDAÇIRA/ELAZIĞ

Elazığ Halkevi olarak yapılan şimdiki Öğretmenevi'nin yapım aşamasında Harput'taki mezar taşlarının kullanıldığını biliyor muydunuz?

Merhum Ziya Çarsancaklı her Öğretmenevi önüne geldiğinde, bir türbeye gelmiş gibi dua okumasının anlamını soranlara "Bu binanın taşları Harput'taki mezar taşlarından yapılmıştır. Bu yüzden o sahipsiz mezar taşlarına dua okuyorum." derdi.

Mezar taşlarının Halkevi inşasında kullanılması olayını İshak Sunguroğlu da anılarında dile getirmişti. İshak Sunguroğlu, anılarında "Harput Yolları"nı nasıl yazdığını anlatırken Harput'taki eski mezar taşlarının nerede kullanıldığına dair önemli bilgide paylaşıyordu.

1948 yılında İstanbul'dan Harput'a gelen Sunguroğlu, Harput'u karış karış gezerek anılarını tazeledi. Cuma namazını Sara Hatun camiinde kıldığını ifade eden Sunguroğlu, "Bir zamanlar cemaati meydanlara kadar taşan bu camide şimdi bir saf bile cemaat toplanamadı. Camiin muazzam kubbesine, tahta bendine, maksurelerine bakıyor, buralarda oturanları hatırlayarak yine teessüre kapılıyordum.

Camiden sonra mezarlıklarımızı ziyaret için Meteris'e çıktık. Bizim mezarlığı arıyorum, bulamıyorum. Meğerse bu mütevazı ve oldukça mamur olan mezarlıkta taş bırakılmamış ve mezar denilen bir şey de kalmamış! Dümdüz bir dağ! Afalladım kaldım! Haydi, mezarlar yıkıldı ve zamanla da düzeldi... "Ya taşları nerede?" diye düşünürken hatırladım ki, 1933/1934 yıllarında Elâzığ'da Halk Evi yapılırken bir valinin emriyle bu mezar taşları kamyonlarla Elâzığ'a taşınmış ve bu inşaatta kullanılmıştı. Bu ne biçim insanlık yarabbi! Bir taraf imar edilirken öbür tarafta, mukaddesat diye hürmet ettiğimiz, mezarlıklar sökülmüş ve tahrip edilmişti." diye kaleme almıştı.

İnşaatına Vali Tevfik Gür zamanında 23 Mayıs 1933'te başlanılan Elaziz Halk Evi (şimdiki Öğretmenevi) 23 Şubat 1934 tarihinde tamamlanmıştır.

Elazığ'ın kültür merkezi haline gelen Halkevi, dönemin kültürel faaliyetlerinin sunulduğu tek yerdir. Başta Ulu Önder Atatürk (17 Kasım 1937) olmak üzere dönemin Devlet erkanlarının konuk edildiği yerdir. 1952 yılından 1972 yılına kadar Kız İlk öğretmen Okulu,1982 yılına kadar Lise ve iki yıllık Eğitim Enstitüsü olarak kullanılmış,1983 yılında 27 yatak kapasite ile Öğretmen Evi olarak açılışı yapılmıştır, Bina sürekli tadilat ve yeniliklerle bugünkü halini almıştır.

Elazığ'ın unutulan üflemeli çalgısı:

ÇIĞIRTMA

ÇAYDAÇIRA/ELAZIĞ

1825 yılında Türkiye'ye gelen ve Türk müziğinde kullanılmaya başlanan klarnet, Harput müziğinde ve folklorik yapısında da önemli bir yer edinmiştir. Bugün keman ve klarnet olmaksızın Harput müziğinden söz etmek neredeyse imkansızdır. Hal böyleyken bu arada şu soru akla gelebilir. Keman ve klarnetten önce Harput müziği hangi sazlar ile icra ediliyor idi? Klarnetin Harput'a gelmesinden önce yöre müziğinde ne kullanılıyordu?

Anadolu'nun diğer vilayetlerinde olduğu gibi Harput ve köylerinde de önceleri davul ve zurna kullanılmış, sonra "Çığırtma ile Tef" şimdide bunların yerini alan "Gırnata (Klarnet) ile davul" veya "Gırnata ile Dömbek (Darbuka)" ve bunlara ek olarak "Klasik saz, ince saz" diye tabir edilen Türk sanat müziğine ait olan çalgılarda dahil olmuştur. "Çığırtma" yada "Cırıtma" Elazığ'a özel bir müzik aletidir.

Çığırtma çalgısı hakkında kaynaklarda bilgiler şu şekilde ifade edilmektedir: "Kartal kanadı kemiğinden yapılır. Elazığ ve eşrafında yaygındır. Yaklaşık 20-30 cm. uzunluğunda, oyun havası ve Türkülere eşlik eden bir çalgımızdır" (Ay, 2005: 146).

"Kartalların kanat kemiğinden yapılan bu çalgımız, genellikle Elazığ ve havalisindeki oturak alemlerinde bilhassa 'Tamzara' oyununa refakat eden bir çalgı olarak aktarmaktadır. Ayrıca çığırtmanın oyun havalarında ve o bölgenin 'urefa' (dervişler, yetişmiş kişiler) tarafından meclislerde yapılan fasıllarda çalındığı anlatılmaktadır." (Emnalar, 1998: 96)

Çığırtma tahtadan da yapılabilir. Bu tür çığırtmalar genellikle çobanlar tarafından yapılırdı. Yapılır yapılmaz bağırsak içine sokulan çığırtmalar bu sayede aletin çatlamasının ve kırılmasının önüne geçilmiş olurdu.

Ağaç çığırtmaları, Harput da Han pınarından kuyumcu Soğman ağanın dükkânın karşısında yer alan dükkânın sahibi Borsik Usta yapardı. Çubuğu süratle keser, içini boşaltır, temizler, deler ve cilasını da vurduktan sonra yarım saat içinde müşteriye teslim ederdi. Dilsiz yapılanlar, usta bir çalanın elinde hemen hemen bir ney kadar ses verirdi. Çığırtma, teneke ve sarı madenî levhalardan da yapılırdı. Harput da Çığırtma Üstadı da Poro Nuri'ydi. Poro Nuri'nin sesi de güzeldi, çığırtmasıyla hem dem çeker hem de söylerdi" (Sunguroğlu, 1961).

Çığırtma çalana "Çığırtmacı" denilmektedir. Elazığ'da 1950'lere kadar icra edilmiştir. Ancak özellikle klarnetin yaygınlaşması sonucu çığırtma unutulmuştur. Bu üflemeli çalgımızı Elazığ'da artık bilen yok. Elazığ'da şu anda hatıra kabilinden çığırtma sazı mevcut olabilir ama çalanı kalmamıştır. Klarnet ise Harput Mûsikîsi'ne 20. yüzyılın başlarından itibaren girmiştir.

Harput'ta çığırtma çalanlar ise Çığırtmacı Rıfat (Seyyar Satıcı) ve "Hısım" lakaplı Mustafa Mısıroğlu olarak bilinmektedir. (S. Sivrikaya-Notalarıyla Elazığ Yöresi Halk Oyunları/S: 52)

ELEŞTİREL BİR YAZI

Merhaba dostlar. Bugün eleştiri hakkında sizlerle fikirlerimi paylaşmak istiyorum. Eleştirmek bazılarımız için çok kolay ancak bazılarımız için zor. Konunun ne olduğuna da bağlı elbette eleştirinin dozu. Ancak bilinen gerçek şu ki; 'Yıkıcı değil, yapıcı eleştiri olmalı' Ne dersiniz? Yapıcı eleştiri olmalı dediğinizi duyar gibiyim. Elbette size katılıyorum. Ancak benim düşündüğün başka bir şey daha var. Yapıcı eleştiri yaparken doğru bir üslup mu kullanıyoruz sizce? Fikirlerimiz dilden öylece dökülürken karşımızdakinin incinebileceği ihtimali aklımıza geliyor mu? Farkında mıyız? Karıncayı bile incitmez sözünde geçen bile kelimesi bile karıncayı incitebilir. Değer biçtiğimiz nedir?

Gökçe KARAGÖZ

Şimdi tüm bunları neden yazdığımı sorabilirsiniz. Hemen söyleyeyim. Bazı açık oturumlarda ya da diyaloglarda insanların birbirini incitici konuşmalarına şahit oluyorum. Kırıcı bir üslup kullanıldığını görüyorum. İnsanların sosyal medyada ne kadar rahat eleştiri yaptıklarına şahit oluyorum. Özel hayata saygının kalmadığını fark ediyorum. Egoların ne kadar arttığını görüyorum. Başarıların gizli kıskançlıkların odağında olduğuna şahit oluyorum. İlişkilerin menfaatlere dayalı olduğunu, gerçek arkadaşlıkların neredeyse tükendiğini fark ediyorum. Herkes aynı şeylerden şikayet ederken şikayetçi olması gereken kişinin aslında kendisi olduğunu görüyorum.

Dünyamız sancılı bir dönemden geçiyor. Umarım memleketim başta olmak üzere ülkemin her yanı tüm olumsuz duygulardan arınır. Yaralarımızı ancak birlikte sarabiliriz. İyi duyguların hepimizi sarması temennisiyle… Sağlıcakla kalalım dostlar…

Elazığ Halkevi Müzik Grubu

- **1935 yılında Elazığ Halkevi'nde M. Ferruh Arsunar şefliğinde müzik orkestrası kurulmuştur. Orkestra, başta balolar olmak üzere birçok özel günlerde müzik yapmışlardır.**

ÇAYDAÇIRA/ELAZIĞ

23 Mayıs 1933'te başlanılan Elazığ Halk Evi (şimdiki Öğretmenevi) 23 Şubat 1934 tarihinde tamamlanmıştır. Elazığ'ın kültür merkezi haline gelen Halkevi, dönemin kültürel faaliyetlerinin sunulduğu tek yerdir.

Başta Ulu Önder Atatürk (17 Kasım 1937) olmak üzere dönemin Devlet erkânlarının konuk edildiği yerdir. 1952 yılından 1972 yılına kadar Kız İlk öğretmen Okulu, 1982 yılına kadar Lise ve iki yıllık Eğitim Enstitüsü olarak kullanılmış, 1983 yılında 27 yatak kapasite ile Öğretmen Evi olarak açılışı yapılmıştır.

Güzel sanatların, insanı rahatlatan, huzur veren ışıklarını halka sunmak isteyen Elazığ Halkevi'nde güzel sanatlar şubesi de kurulmuştur. Güzel Sanatlar Şubesi bünyesinde ise 1934 yılı Mayıs ayında bir bando ile orkestra oluşturulmaya başlanmıştır. M. Ferruh Arsunar tarafından kurulan orkestra, başta balolar olmak üzere birçok özel günlerde müzik yapmışlardır

Bütün çalışmalarda olduğu gibi bu şubede de talimatnamedeki yasalara uyularak, Elazığ'da bulunmayan orkestranın diğer elemanları İstanbul'dan getirtilmiş ve Elazığ'daki genç yeteneklerle birleşmesi ile iki ay gibi kısa bir zaman içinde ilk olarak bando faaliyete geçmiştir. Hatta 1934 Ramazan Bayramı'nda bütün şehri dolaşan bando, halkı uyandırmış, halkın takdirini kazanmıştır.

Elâzığ Halkevi'nin orkestrası evrensel müziği halka tanıtmak ve halkın müzik zevkini artırmak için her Cuma konserler tertip etmiş, bir taraftan da halk arasında ve köylerde söylenen milli türkülerin notalarını ve sözlerini ve milli oyunların tarz ve ahengini tespite çalışmış, halkın hassasiyetini anlamak için yerli bir ruh doğrultusunda muhakkak yerli şive kullanılmıştır.

Elâzığ Halkevi Orkestrası, 15 konser, 6 balo, 9 müsamere, 11 nişan organizasyonunda görev yapmıştır. 1934 yılındaki 41 adet organizeye 11.070 kişi katılmıştır. Elâzığ Halkevi Bandosu ise kazalarda 3, merasimlerde 8, bahçe konserlerinde 11, müsamerelerde 12 olmak üzere

toplam 34 organizasyonda görev almıştır. O dönemin Elâzığ Valisi Tevfik Gür, orkestranın, Elazığ Halkevi'nin, görevini en iyi yapan bir şubesi olduğunu belirterek, güzel sanatlar şubesinin diğer faaliyetlerini şu şekilde dile getirmiştir: "Daimi çalışmaların ve personel kıymet ve ehliyetlerini sık sık takdir ettiren Halkevi orkestrası vazifelerinde en ziyade muvaffak olan bir şube telakki olunabilir. Evrensel musiki zevkini artırmak için muntazam programlarla her Cuma konserler tertip eden orkestramız, bir taraftan da halk arasında ve köylerde söylenen milli türkülerin notalarını ve sözlerini ve milli oyunların tarz ve ahengini tespite çalışmış ve ilk vazife olarak 38 yerli türkünün notası toplanarak bir cilt halinde hazırlanmıştır. Bu eser tap edilmek üzeredir."

Ferruh Arsunar kimdir? (1908-1965)

Türk folklor araştırmacısı, derleyici, müzikçi. İlk folklor araştırmacılarındandır. İstanbul'da doğdu. İlk ve ortaöğrenimini, babasının görevi nedeniyle bulunduğu İstanbul, Adana ve Bağdat'ta tamamladı. Daha sonra İstanbul'da Darül-Elhan'da (bugünkü İstanbul Belediye Konservatuvarı) musiki derslerine devam etti. Önce Şark Musikisi, sonra Garp Musikisi bölümlerini bitirdi. Rauf Yekta Bey'in teşvikiyle Halk müziği çalışmalarına başladı. 1926'dan sonra düzenlenen Halk Türküleri Derleme Gezileri'ne katıldı. Derlenen tüm ezgileri notaya aldı. Elazığ'da bulunduğu yıllarda yöre ezgilerini derledi, komşu kentlerin folklorunu araştırdı. Aynı dönemde bir orkestra kurarak çoksesli Halk müziği denemeleri yaptı ve bu orkestranın yöneticiliğini de üstlendi. 21 Aralık 1965'te Ankara'da öldü.

Arsunar yaşamı boyunca çalışmalarını titizlikle sürdürmüş, kaynak malzemenin saptanması ve kaynak kişinin doğruluğunun araştırılmasında ustaca bir yöntem izlemiştir.

EZEN EYİ ASLAN! EZEN EYİ!

Aslan gakgo çoh çalışgan bi adamdı. Bağmançılıh ederdi. Yedigöze'nin orda bağı vardı. Şeherdede semerci tükeni. Eyi sanatkardı. Bizim milletin heppisinde az çoh vardır. Eyi geyinmesini, her şeyin alasından olmasını da severdi.

İngiliz gumaşından bi kilot pantol yatırmış. Gurşuni renk ağır bi gumaş. Terzi Sarkis usta da tikmiş ki gıymazsın ki bahasın. Kilot pantolların paçaları dar, üst gısmı şalvar kimin geniş olurdu. Süvari pantolonu da derlerdi. Paçalarında dört dügme olur iliklenirdi. Üzerine de körüklü cızmaları çekmiş. Beyaz, yahasuz göyneğin boğazından iki dügmeyi açmış. Ayni gumaşdan oniki dügmeli golsuz yelek. Yelegin üzerinde cep saatinin köstegi boydan boya. Siyah galın bi sako. Gafada gırmızı fes sağ gaşın üstüne yatmış.

Mehmet Sait KARAÇORLU

Her adım atışda körüklü cızma bi kere "cıız" deyi, fesin püskülü bi tarafa savruli. Diger adımda öbir terafa. Boylu posludu da rehmetli. Gören döni bi kere daha bahi. O da herkeşin gözünün gendi üzerinde oldugunun fargında. Her adımını daha bi hesapla ati.

Osman bunu görür de durur mu?

Bi şe etmese çatlar. Yuhusu gelmez. Yemekden içmekden kesülür.

Sen Osman get, üşenme gendi evlerinin gapısının ögünü yarı beline gadar gaz. Ahırın ayağını gazdığın çukura bağla. Su, mayıs ne varsa çukuru doldur. Üsdünü de üstünkörü ört, çıh Aslan'ın yolu üzerine. Aslan'ın gapıya çıhacağı zamanı fırsantla bekle.

Aslan gakgo gapıya çıhanda bahi ki Osman garşıdan gendiye bahi, eyice tiklenerekden ona dorğu yöridikleyin Osman'ın halı, hal del, gözleri dolmuş, sufatından düşen bin parça, ağladı ağlayacak.

- "N'oldu ezeoğlu ? Heyirdir, ne bu hal?" diye sual edi.

Osmanda cevap yoh. Başını ögüne egi ki eyice zevallının yüregine töküle.

- "Osman! N'oldu oğlum? Söle daha"
- "Anam....." deyi duri.

Aslan'ın ahlı başından çıhacah,

- "Unan yohsa ezeme bişe mi oldu?" diye bağıri

Osmandur daha melül, daha perişan, gözlerdi dolmuş:

- "Aslan ezen....." deyi. Daha da ağzını açmi.

Aslan Osman'ı bırahtı. Yokuştan aşağı gurşun gibi gopmaya başladı. Osmangilin evi şindi veran duran sulu hamamın garşısındadı. Aslan talaşla gapıya segürdem dedi. İşte ne olise o zaman oldu. Comp diye Osman'ın gazdığı mayıs dolu çuhurun içine yarı beline ten girdi. O güzelim ingiliz kilot pantol, siyah sako, gırmızı püsküllü fes biredi battı.

İşin en tuhaf tarafı Aslan o hallahada bile Osman'ın gendüye oyun ettiğine dehdüşmemiş, habire çırpını ki çıha ezesine baha, ezesine bişe olmuş mu? Mayısın içinden çıhmış gapının zırzasına yapışmış yekini ki içeri gire.

Osman namussuzu garşıda, muradına ermiş, keyfi yerinde.

- "Ezen eyi, Aslan ezen eyi!"

diye seslendükleyin Aslan hemin, gine Osman'ın bi oyununa daha geldigini annadı.

- "Unan enselet yaptın del mi pezevenk?" dedi.

Enselet yaptı ya..... Enselet yaptı.

Aslan bunu annadı ama niye yaptığını heç bi zeman annayamadı.

Bastuğ Zamanı…

ÇAYDAÇIRA/ELAZIĞ

Bağcılık geliştiğinden üzümden elde edilen yiyeceklerde bir hayli fazladır. Pekmez başta olmak üzere, orcik, pekmez ceviz ile elde edilen meyveli sucuk denile bilinir. Buna benzer buraya has birçok lezzeti vardır ki her biri ayrı bir damak tadındadır.

İlimiz ve çevresinde çok yaygın olan pestil; dut, ceviz ve erik ile yapılır. Üzüm ile yapılana bağ bastuğu, dut ile yapılana dut bastuğu, erik ile yapılana ise eşgili bastuk adı verilir.

Yapılışı:

Üzüm veya dut, gözenekli çuval içerisine konulur, hemen her köyde bulunan ve çoğunlukla ortaklaşa kullanılan "şilkem taşları" üzerinde kuvvetli şekilde sıkılır ve şırası çıkarılır. Daha sonra yörede özel olarak çıkartılan beyaz renkli bir avuç "beyaz toprak" ilave edilerek iyice karıştırılır ve dinlenmeye bırakılır. Toprakla mayalanmış bu sıvı, bir başka kaba dökülerek "toprağın" tortu kısımlarından arındırılır ve kaynatılmak üzere kazanla ateşe bırakılır ve azar azar un ilave edilirken, sürekli karıştırılır ve olabildiğince sıvı bir bulamaç elde edilmeye çalışılır. Bu bulamaç damlarda ve rüzgâra karşı korunaklı yerlerde hazırlanmış "hasavan" adı verilen bezler üzerine serilir ve kurumaya bırakılır. Hasavan üzerinde kuruyan pestil,

hasavanın arka yüzünün ıslatılması suretiyle çıkarılır ve kalıplar halinde aralarına un serpilerek tenekelerde saklanır. ve hizmetinize sunulur.....

Köpük Bastuğu (Köpük Pestili)

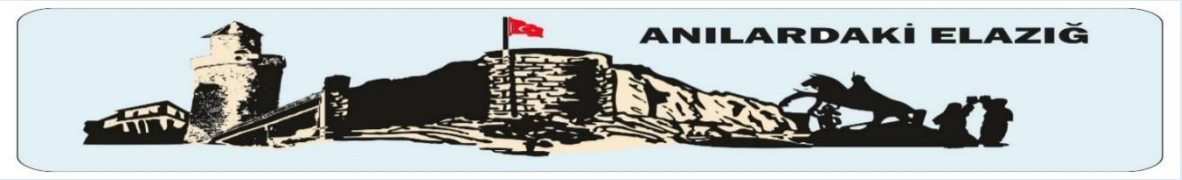
Beyaz üzümden yapılır. Üzümün şırası çıkartılır, kaynatılır. Kaynayan şıra leğene konulup unla karıştırılarak bulamaç yapılır. Bu bulamaç temiz bezlere yayılır, damda kurutulur. Kuruyan bastık makaslarla kesilip saklanır.

PESTİL KAVURMASI (Bastuğ Gavurması)

MALZEMELER:
500 gr. dut pestili,
6 yemek kaşığı tuzsuz tereyağı,
4 adet yumurta,
1 avuç ceviz içi

HAZIRLANIŞI:
Pestiller, yumuşaması için yaklaşık 15-20 dakika ılık suda bekletilir. Suyunu bırakması için temiz bir bezin üzerine serilir. Üzeri yine temiz bir bezle örtülür. Tavada tereyağı eritilir. Küçük küçük doğranan pestiller tereyağı ile kavrulur. Kehribar rengini alıp tereyağını çektikten sonra tavada ufak boşluklar açılarak 4 tane yumurta kırılır. Yumurtalar piştikten sonra tatlımız servise hazırdır.

Gakgolar Diyarı Elazığ

DİDEM DİNÇSOY

NİSAN 2018

Skylife /THY Dergisi

Uçak inişe geçerken yemyeşil kare tarlalar ve küçük evler belirmeye başlıyor. Keban Barajı'nın yapımından sonra hızlı bir gelişim evresine girse de, **Elazığ, eski ismiyle Mamuret-ül Aziz, misafirlerini önce yeşil ve kahverenginin sayısız tonuyla karşılıyor.** Kentteki ilk durağım **Kapalı Çarşı**. Orijinal taş cepheli fırından kaptığım **peynirli ekmeğin** yanına bir de çay alıyor, gelen geçeni izlemeye koyuluyorum. Koyun peyniri ve şekerle yapılan ve pideyi andıran bu kahvaltı bugünkü turum için gereken enerjiyi fazlasıyla karşılıyor. Çarşıda yok yok… **Kuru meyveler, tulum peyniri, sıkma tarhanalar** ve benim favorim **orciklerle** dolup taşan tezgâhlarıyla çarşı baharatçılar, bakırcılar ve peynirciler olmak üzere sokaklara bölünmüş. Benim asıl görmek istediğimse ünlü **sekiz köşeli gakgo şapkası**. Bu zanaatı ve dükkânı 1950'lerde çırağı da olduğu babasından devralan Fethi Bey'e bu sekiz köşenin her birinin ne anlama geldiğini soruyorum. ***"Yiğitlik, mertlik, cömertlik, misafirperverlik, alçak gönüllülük, çalışkanlık, dürüstlük ve vatanperverlik."*** diye sayıyor hiç duraksamadan. Babama hediye etmek üzere bir tane alıp dükkândan ayrılıyorum.

İlk günümün büyük bir kısmını **Harput**'a ayırıyorum. Sulak ve bereketli bir ovada yer alması dolayısıyla **Harput'un MÖ 10 bin yılından bu yana bir yerleşim yeri olduğu düşünülüyor**. Hititler, Urartular, Sasaniler gibi birçok medeniyetin egemenliğinde yaşayan Harput, 1515 yılında Osmanlı hâkimiyetine girdiğinde Basra ve Bağdat'tan Diyarbakır'a gelip Malatya ve Sivas istikametinde devam eden ticaret yolunun üzerinde bulunuyormuş.

1840'larda Harput'ta toplam yedi Amerikan, Fransız ve Alman okulunun bulunması ve medreselerin çokluğu buranın önemli bir eğitim merkezi olduğu savını pekiştiriyor.
Harput'un **UNESCO Dünya Mirası Listesi**'ne girmesi için Elazığ Belediyesi ve Elazığ Kültür ve Tanıtma Vakfı tarafından hummalı bir çalışma yürütülüyor. Geçtiğimiz yıl Paris'te düzenlenen toplantıda şehrin tarihinin ayrıntılarıyla anlatıldığından bahsediyor Belediye Başkanı Mücahit Yanılmaz. ***"Harput'un 4 bin yıllık bir tarihi var. Bu kadim mirasa hak ettiği UNESCO onurunu kazandırmak için eş zamanlı birçok proje yürütüyoruz. İstanbul Teknik Üniversitesi iş birliğiyle sokak ıslah çalışmasının yanı sıra mahallede onlarca han, hamam, ev ve cami restore edilerek asıl fonksiyonuna kavuşturulacak ya da müze gibi modern bir işlev edinecek."***
MÖ 800 yılında Urartular tarafından yaptırılan ve **Süt Kalesi** olarak da bilinen **Harput Kalesi**'ndeki kazılarda bugüne dek sayısız hamam, atölye, sur ve yazıt ortaya çıkarıldı. Geçtiğimiz yıl bulunan ve bir kale kuşatmasını (tahminen Palu veya Pertek) anlatan, Mısır, Akat ve Asur kabartma ekollerinin bir yansıması niteliğinde yaklaşık **2 bin 700 yıllık** büyük bir taş rölyef **Arkeoloji ve Etnografya Müzesi**'nde sergileniyor.
Artuklu hükümdarı Karaaslan'ın XII. yüzyılda yaptırdığı **Ulu Camii**, Anadolu'nun en eski camilerinden. Yapının en ilginç özelliğiyse minaresi; zira dünyaca ünlü **Pisa Kulesi**'nin eğimi 3,5 derece iken bu minare tam 7,2 derecelik bir eğime sahip!
Harput'ta gezilecek yer çok… Bakır tabaklardan duvardaki Saraydan Kız Kaçırma tasvirli halısına her ayrıntının korunduğu **Şefik Gül Kültür Evi**, kündekâri tekniğiyle süslenmiş minberiyle **Kurşunlu Cami**, belgesellere konu olan **Arap Baba Mescidi**, 179 yılında inşa edilen **Süryani Kilisesi…** 1662 yılında **Evliya Çelebi**'nin Harput'a gelişinde gölgesinde dinlendiği bilinen yaşlı çınar ağacının altına oturup tarihî mahallenin havasını içime çekiyorum.
Akşam vaktinin geldiğini karnımın zil çalmasından anlıyorum. **154 çeşit yöresel yemek** olunca seçmek zor ama ben ne istediğimi biliyorum. **Ayran çorbası, Harput köftesi** ve her gün yesem yine sıkılmayacağım **sırın**. Yemekten yer kalmadı derken **cevizli ve fıstıklı dolanger tatlısı ve çedene kahvesi** geliyor. O yapıdan bu yapıya koşturup durduğum bir günün sonunda ilaç gibi geliyor hepsi.
Ertesi sabah erkenden yola koyuluyorum. Şehirde nereye gidersem gideyim beni izleyen **Hazarbaba Dağı** her zamanki yerinde. **2 bin 347 metre** yükseklikteki bu dağda **Hazarbaba Kayak Merkezi** çevre illerde yaşayan kayak severlerin akınına uğruyor hafta sonlarında. Tabii onları buraya asıl çeken, dağın eteğindeki **Hazar Gölü**'nün pastoral manzarası. Tesisteki eğitmenin dediğine göre pistten aşağı inerken göle doğru uçtuğunu hissediyormuş insan. Merkeze 45 dakikalık bir mesafedeki **Palu** ilçesi bugünkü asıl durağım. **Sümer, Asur, Roma** gibi birçok kültüre ev sahipliği yapan ilçenin adını taşıyan, **Murat Nehri** üzerindeki köprü İstanbul'u Bağdat'a bağlamasıyla meşhurmuş. Kale yoluna çıkarken gördüğümüz, Bizans döneminden kalma kare planlı kilisenin naos kısmı hâlâ ayakta ve üzeri kubbeyle örtülü. Yolu takip edip tepedeki **Palu Kalesi**'ne çıkıyorum. Kalede **Urartu kaya kitabesi**, kaya mezarları, tapınaklar ve sarnıçlar başta olmak üzere birçok eser bulunmuş. Birbirine yakın **Ulu Cami, Alacalı Cami** ve hamam da ilçenin diğer arkeolojik miraslarından.
UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi'ne dâhil edilmiş **kürsübaşı** geleneğini de şehirden ayrılmadan görmek istiyorum. Eski Harput evlerinde kışın kullanılan ve soba görevi gören kömür ateşli kürsü etrafında ısınmak ve sohbet etmek amacıyla ortaya çıkmış bir gelenek bu. Kürsübaşının yanı sıra dünyada **"mumlu dans"** olarak da bilinen **çayda çıra** ve klasik enstrümanlarla çok sesli olarak icra edilen **"Harput Senfonisi"** de Elazığ'ın kültürel değerleri arasında. **"Keşke birkaç gün daha kalabilsem!"** diye düşünüyorum zira daha görmediğim birçok yeri var Elazığ'ın. Muhteşem manzarası ve leblebisiyle **Ağın**, kayısı deposu olarak bilinen **Baskil**, alabalık tesisleriyle ünlü **Keban**… Bunlar da Elazığ'ı tekrar görmek için vesile olsun diyerek veda ediyorum kente.

benim öykülerim

BORDO YAYINLARI

BORDO YAYINLARI

BORDO YAYINLARI

YENİ MAH. GAZİ CAD. NO:36
YÜCE PASAJI KAT:1/105
TEL: 04242361284 ELAZIĞ

BORDO YAYINLARI bordo.yayinlari 05335654241